

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 60 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

III. év.

Budapest, 1899, kedd, január 17-én.

17. szám.

A kifordított esernyő.

Minden házban más a divat. Az egyikben a legkisebb összezördülésre is befüggönyözik az ablakokat, mert a végén nem kell a szomszédoknak mindent látni. A másikban talán nincs is függöny az ablakon, ha tehát elkerülhetetlen a verekedés, a házbeliek időnkint mosolygó arczezal állnak az ablakba, mert a szomszédoknak csak a jobbik arcukat szabad látni. De olyan házról az ördög hallott, ahol az emberek tulajdonképpen a legkomolyabb tanácskozást folytatják, de mihelyt az ablak közelebe jutnak, a legbolondabb grimaszokat vágják, nehogy a szomszédok valahogyan komoly embereknek találják nézni. Mert az emberek átlag mégis csak szemérmes állatok és nem szokásuk, hogy bohócsapkában álljanak a szomszédság szeme elé.

Csak épen az ország háza kivétel. Az a szegény polgárember, aki nem sétálhat a parlament folyosóján s nem nézheti a maga szemével, hogy vajjon a nagyfejúek csakugyan olyan erősen csinálják-e a békét, a parlamenti tudósításokra van utalva. S míg a folyosó dolgairól minden újság mást ír, ami csak arra jó, hogy a publikum egyiknek se higgyen, addig a parlamenti tudósításokban nincsen eltérés. Azokból minden olvasó csak azt tudja meg, hogy a magyar törvényhozás azon a napon micsoda grimaszokat vágott s micsoda torz arczezal állt ki az ablakba. Ilyenformán józanul

senki sem hiheti, hogy azok a béketárgyalások tulságosan komolyak volnának, mert csak nem vesztette el a parlament a jobbik esztét, hogy titokban legyen okos, a nyilvánosság pedig bohócsapkában mutakozzék. Nincs több olyan ház, melynek ilyen bolond szokása volna. Nem is hihető tehát, hogy az egyetlen épen az ország háza legyen.

S mégis nap-nap után kürtölik ki a közönség körébe, hogy úgy van. Utóljára aztán el is kell hinni. El is hiszik. De az ország meg is csinálja róla magának a véleményét s ma már az ellenzéken sem ritka az olyan józanfejű ember, aki a parlament komédiás tempójában látja körülbelül a legnagyobb veszedelmet. Mert háboru sok volt már, s a harminczéves háborunak is vége szakadt egyszer; elmulik tehát valamikor ez a mostani háboru is, mikor aztán egy kis szorgalommal és sok jóakarattal a pusztításait is helyre lehet hozni. De soha meg nem gyógyítják az olyan sebeket, amiket a neveltségesség ejtett. Ha egyes ember, ha testület: örök időkre megragad rajta a neveltségesség, s nincs hatalom, amelyik leszedhetné róla. A parlament pedig épen ebbe a veszedelemben fut. Mindennapos komédiájával akkor is neveltségessé tenné magát, ha ugyanakkor nem is tárgyalna komolyan a béke iránt. Így pedig, hogy a folyosóról ellenőrizhetetlen hírek komoly tanácskozások folytatását viszik ki, holott a parlament ülései mindent inkább akarnak igazolni, mint

a komolyságot, az ország háza odakünn a publikum körében kétszeresen is neveltségessé teszi magát.

Nem ideiglenes bajoknak veti meg ezzel az ágyat. Félni lehet tőle, hogy ezek a bajok még a tárgyalások kedvező eredményét is veszélyeztetni fogják. Mert mialatt az ország háza megszerzi magának a békét, ami nélkül tovább dolgozania nem lehet, azalatt elveszti a hitet, ami nélkül nem is tekinthető tovább az ország házának. Az olyan parlament, amelyik életbevágó tanácskozások rendjén ilyen jókedvvel tudja a technikai obstrukciót a nyilvánosság előtt csinálni, vajmi nehezen fogja majd elhíttetni, hogy igazán komoly is tud lenni. Mert akár cinizmus ez tőle, akár léhaság, egyik sem alkalmas arra, hogy az ország hitét megőrizze. Sem cinikus, sem léha apparátusra nem fog a nemzet bizalommal nézni s a mostani komédiák emléke akkor is boszulva fog kísértetni, ha már az akut bajok el is lesznek esetleg háritva. A parlamentnek akkor majd lehet békéje, de ez olyan béke lesz, mint a Boykott kapitányé volt. Nem néznek feléje sem szeretettel, sem gyűlölettel. Mintha nem is volna a világon.

S ami keyés hír a bécsi konferenciákból idáig kiszivárgott, mind azt látszik igazolni, hogy a parlamentnek tönkrostruált megbízhatósága csinálta ott is a legfőbb galibát. Mert a miniszterelnök személye már nem akadály. A kiegyezési javaslatok sorsa sem mulhatik a szélsőbalon, ha egyszer magára fog maradni.

Zsidó honvédek.

Mikor a magyar független miniszterium a maga egészében kezdett kibrándulni a bécsi reakció sötét üzelmeire nézve és látta, hogy mily veszély fenyegeti a hazát déli határain első sorban, a horvátok nyílt pártütése, a szerbek és oláhok ellenséges mozgólódásai által, rendes katonaság pedig alig áll rendelkezésre, mert hiába sürgeti a magyar ezredeknek a hazába való visszarendelését, akkor elhatározza, hogy a magyar néphez fordul nemzeti hadsereg előállítására végett.

Már 1848. május 16-án tehát egy kiáltványt bocsát ki gróf Batthyány miniszterelnök és Baldaei ezredes, a nemzetiség főparancsnokának aláírásával a „Hazafiakhoz”, mondván: „Szeretett magyar hazánk láthatáran veszélyes felhők tornyosulnak. A törvényparancsolta nemzeti őrseregen felül szükséges haladéktalanul egy tizezer főből álló rendes nemzetiség felállítására. A haza nevében szólítottatnak tehát fel mindazon honfoglalók, kik e rendes nemzetiségbe, az ország zászlaja alá, a királyi trón, haza és alkotmány védelmére belepni kívánnak, hogy magukat a következő hadfogadó (Werbung) helyeken bejelentessék.”

Egy önkéntes sereg toborzását rendeli tehát el a magyar kormány, melyet egyelőre rendes nemzetiségnek nevez, és ezért az összes honfoglalókhoz fordul, akikhez, bár nem polgárok, a zsidók is tartoznak.

Ezek tényleg kapva-kapnak az alkalmon

és beállanak az önkéntes nemzetiségbe, midőn még az állandó nemzetiség sehol az országban be nem veszi őket soraiba.

A pesti zászlóaljnak, mely nemsokára a Dráva mellé ment, majdnem egy harmada zsidó. Ezekhez az önkéntesekhez június huszonekettedikén, a Károlykaszárnya udvarán, Schwab Lőv, pesti rabbi lelkészt avató beszédét intéz, azt mondván többek között nekik:

„Testvéreim! a haza hív benneteket igazának, becsületének, osziatlan egységének védelmére! Rajta hát, kövessétek hívó szavát örvendő szívvel, lángoló buzgalommal, bajt és halált megvető bátorsággal! Bizonyuljatok Magyarhon igaz fiainak, ép úgy, mint a hős Makkabeusok méltó utódainak.”

Pesten kívül még Pózsony, Kassa, Miskolc, Nagy-Károly, Nagy-Kálló, Debreczen, Gyula, Szeged, Eger, Zala-Egerszeg, Szombathely, Fejérvár, Kaposvár, Szegzárd, Pécs, Győr, Komárom, Veszprém, Jászberény, Kun-Szent-Miklós voltak kijelölve.

Hogy pedig a zsidók mindenütt egyaránt siettek az önkéntes csapatokba beállani már az első ízben, azt bizonyítja az egyes fenmaradt adatokból való következtetésünkön kívül egy kiváló szemtanúnak szavahihető állítása. Klapka György tábornok, Komárom hős védője, azon tény bizonyítja, hogy a zsidók közül mindjárt az első 10 zászlóalj alakításánál sokan jelentkeztek.

„En — ugymond — a 6. (veszprémi) zászlóalj alakításával voltam megbízva és em-

lékszem, hogy azon 800 ember között, akikből zászlóaljunk állott, majd egy 12-edrés zsidó volt. Ép oly számosan voltak a 3. (szegedi) zászlóaljból, akik közé főleg a Bácska zsidósága állott.

Sok zsidó volt a 4. (győri) és a 9. (kassai), úgy mint a többi zászlóaljak legnagyobb részében.

Bonyhádnak például alig 300 családból álló zsidó községe 36 embert adott a maga részéről, sőt itt német parasztok zsidó ifjakat fogadnak maguk helyett az önkéntes sereg részére. Hasonlóképp csatlakoznak e csapathoz — ottani jelentés szerint — zsidók Duna-Földvár, Böleske, Tolna, Szegzárd, Simon-tornya, Görbő, Dombóvár, Padd, Hügyész és Gyöng helységeiből. Szombathelyen a csekély számú zsidók közül 5 ifju áll be önkéntesnek, köztük egy, ki akkor „8-ik diák”, Grünwald Bernát, most nyugalmazott miniszteri tanácsos.

A többi között még számos zsidó volt a Zrinyi Miklós-szabadcsapatban, mely Pesten alakult és már az ozorai ütközetben (1848. október 7.) kiváló sikerrel állotta ki a tűzpróbát.

A szabolcsi önkéntes csapatba is augusztus végén egy szombati istentisztelet után 15 zsidó ifju áll be, kik felesketésük után csapatjukkal szintén nemsokára tűzbe mentek a horvátok ellen Ozoránál.

Csak természetes e szerint, hogy midőn novemberben a pesti egyetemen katonai kur-

Ezt pedig a mostani tanácskozások alighanem rövidesen eredményezni fogják. A választások reformja elé szintén nem gördülnek elháríthatatlan akadályok. De mindenekelőtt él az aggodalom, hogy ez a parlament sohasem fog komolyan dolgozni a mai házszabályokkal. Ideiglenesen talán, de állandóan és biztosan nem. Kisült róluk, hogy olyanok, mint a gyöngye esernyő: egy kis csepergő eső ellen csak megvéd, de az első szél kifordítja s akkor szomorúan és mégis nevelésesen látszanak ki a vézna bordái. Ilyen kifordított esernyővel pedig nem lehet elindulni zivataros idők elé. Hogy az ellenzék levelibékái s egyéb időjósok azzal próbálnak biztatni, hogy csak ez a kormány muljon el, sohasem lesz többé zivatar: az nem elegendő garancia. A jó esernyő legalább is biztosabb. S épen ez lehet az oka, hogy a bécsi konferenciák a békealkudozások mellett majdnem első sorban foglalkoztak a parlamenti tanácskozások rendjének gyökeres biztosításával. Szükségesek a szigorubb házszabályok, hogy a parlamentbe vetett bizalom a mostani komédiák után föléldhessen; hogy odalenn a nemzet s odafenn a korona ilyenfajta harcok megismétlődésétől ne legyen kénytelen tartani; hogy maga a parlament se juthasson kísértésbe másodszor is komédiázni. Ha a szigorubb házszabályok egyszer ott lesznek az elnöki dobogón, akár soha se használják. De legyenek ottan.

Mert igen-nagy megnyugvás, ha jó erős esernyő van a sarokban. Kivált olyan háznál, amelynek lakói esőben, szélben és viharban is kénytelenek a munkájuk után nézni, mivel nekik az országért kell dolgozniok. Ha jó az idő, maradhat a sarokban, de szeme előtt lássa az ember, ha a szemhatáron felhők gomolyognak. És semmi esetre se legyen olyan esernyő, amelyiket egy vihar már nevelésesen megtépázott és kifordított . . .

A politikai helyzet.

A bécsi tanácskozások azzal az eredménnyel végződtek, melyet előre lehetett látni. A kormány ő felségétől felhatalmazást kapott, hogy a mai koronatanácsban megállapítottelvek szerint folytassa a politikai helyzet orvoslását célzó tanácskozásokat. A korona hozzájárulásával egy óráig tartott koronatanácsban állapították meg azokat az elveket, melyeket az ellenzékkel folytatandó tanácskozásokban szem előtt kell tartani. „Sub auspiciis regis” indulnak meg tehát az új tárgyalások, melyeknek messzemenő, nagy horderejű fontossága immáron kétségbevonhatatlan. A politikai köröknek holnaptól kezdve nagy anyaguk lesz a meditációra, miben is állanak azok az „elvek”; ma már azonban bizonyos, hogy azok lényegesen különböznek azoktól a vezérelvektől, melyeket csak a minap az ellenzéki pártok fektettek feltételeik alapjául.

Tudósításainkat a mai nap politikai eseményeiről a következőkben adjuk; első sorban kiküldött munkatársunk bécsi jelentését:

(A bécsi tanácskozások.)

Ő felsége a tegnap délelőtt megtartott koronatanács befejezése után ma délután egy órára kérte magához a magyar minisztereket. Még a tegnap délután folyamán fogadta ő felsége gróf Goluchowski Agenor külügyminisztert és Kállay Béni közös pénzügyminisztert, kiknek — ép úgy, mint az előbbi tanácskozások idején — most is véleményeket kikerlte a magyar parlamenti válságról. A két közös miniszter véleménye jól informált körök nézete szerint az volt, hogy Magyarország parlamenti viszonyainak mai keretén változtatni azért sem lehet, mert az osztrák-magyar monarchia legvitálisabb érdekei szükségessé teszik, hogy a számtalan frakciókra és pártocskákra oszlott Ausztriával szemben egy erős, politikailag konszolidált, államfentartó párt legyen Magyarországon, mely minden viszontagsággal szemben és saját erejére támaszkodva képes a reá várakozó nagy feladatoknak megfelelni.

A két közös miniszternek ez az álláspontja és véleménye került minden oly formát, vagy kijelentést, mely Magyarország belügyeibe való beavatkozásnak legcsekélyebb látszatát is megengedné, hanem kizárólag a monarchia közös szempontjai által parancsolt tekintetek mérlegelésére szorítkozott.

Ő felsége a két közös miniszter véleményének meghallgatása után hozta meg ma a döntést, részletesen meghallgatva a magyar miniszterek összes előterjesztéseit.

(A döntés.)

Ma délután egy órakor gyűltek össze a Burgban ő felsége elnöklése alatt a „koronatanácsban” a következő magyar miniszterek: Bárány Dezső miniszterelnök, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, Lukács László pénzügyminiszter és gróf Széchényi Manó ő felsége személye körüli miniszter.

A koronatanács egy óra hosszat tartott és így két órakor ért véget. A magyar miniszterek egyenesen a bankgassei magyar palotába hajtottak és itt rövid tanácskozás után közölték a tanácskozás kimenetelére lázasan váró újságírókkal, hogy a koronatanács megállapította azokat az elveket, amelyek alapján a politikai helyzet szanálására irányított tanácskozások folytatandók lesznek Budapesten.

Ez elvek mibenlétéről a délután folyamán igen beavatott helyről a következő értesüléseket nyertem:

A magyar kormány már előzetesen — a szerda és szombati miniszteri tanácskozásokban, teljesen egyhangú és szolidáris megállapodásra jutott ama szempontok felett, melyeket az ellenzék békeponozataival szemben érvényesíteni óhajt. A kormány e szempontok mérlegelésénél nem zárkozhatott el a szabadelvű párt kebelében uralkodó különböző vélemények elől és ezeknek lelkiismeretes és gondos mérlegelésével megtalálta azt az utat, melyet a mai helyzetből való kibontakozáshoz legcélszerűbbnek tart.

zus nyílik meg, a zsidó egyetemi ifjak tódulnak oda, úgy, hogy a résztvevők egy ötödét teszik ki, amint azt Török István képviselő december 10-én az országgyűlésen jelenti, a midőn azért tör lándzsát, hogy a „magyar hadi tanodába” a zsidó ifjak is felvétessenek.

Mészáros hadügyminiszter erre kijelenti, hogy csak a tehetség és nem a vallás lesz mértékadó a felvételnél, de nincs kifogása az ellen sem, ha világosan kiteszik, hogy az izraeliták is felveendőek. Minthogy azonban a szavazás után kitűnik, hogy a Ház határozatképtelen volt, el lett az ügy halasztva és többé nem kerülhetett napirendre.

A zsidók általában mindenütt a magyar ügy pártjára állottak, csak épen nem gondoltak azzal, hogy részvétük részleteit följegyzék az utókor számára.

Távol állottak attól, hogy jogos kívánásaik addigi megtagadásáért árulással fenyegettek volna, vagy hogy ilyenleg legkevésbé is czimboráljanak.

Tudták ezt a lázadó nemzetiségek és első sorban a köztük lakó zsidókat üldözték. Így például Újvidékről is menekülniök kell, mert nem a szerbekkel tartottak, hanem magyar érzelműek voltak. Zentán a szerbek a zsidó község jórésztét, valamint rabbiját, Ullmann Iszert, felkoczolták. Ugyancsak ilyen sorsra juttatták a látogatóban ott időző adai rabbit, Heilprin Jakabot; a híres ó-budai rabbi Münz Mózes fiát, Münz Jakabot és mindazon zsidókat, kik nem menekültek idejekorán a várszomszjas rablók elől.

A ravasz illyr propaganda pedig, mely a közös magyar haza ellen törve, egy nagy dél-szláv birodalom alkotásáról álmodozott, felháztván a horvátokat és a magyarországi szlavokat, a zsidókra is kivetette hálóját.

Midőn látta, hogy ezek a nemzetiségi vidékeken is mindenütt a magyar seregbe állanak, fölszólítást intéz a bács-, torontál-, csongrád- és aradmegyei zsidókhoz, a maga részére akarván azokat hódítani. „Mi mindig azt láttuk, ugymond felszólításuk, hogy a zsidó minden eljárásában okosnak mutatkozott, annál inkább csodálkozunk a ti mostani viselkedétek fölött, midőn ellenünk, az illyrek ellen akartok fegyvert fogni.

Mi csatol benneteket a magyarokhoz? Mi indít benneteket oly nagy buzgalomra, hogy az önkéntes csapatokba álljatok? Talán a pozsonyi husvét? vagy az a nemes bánásmód, melylyel Pesten találkoztatok? . . . Előbb elnyomtak, kizártak benneteket a nemzetiség sorából és most fölszólítanak, hogy fegyvert ragadjatok ellenünk. Vigyázzatok! Legközelebb, ha már nem kelletek többé, újra reátok kerül a sor!” Amde a zsidókat nem tántoríthatja meg semmi a magyar hazához való hűségben, az illyr propaganda csábítására, dacára ügyes fegyvereinek, eredménytelen volt, a zsidók kitartottak a magyar ügy mellett mindvégig és bizonyára nem a nemzetiségekkel való együttműködés miatt sarczolta meg Schlick tábornok 1849. augusztusban az aradi zsidókat 10.000 forint és 1700 kartács erejéig.

Az illyr propaganda tehát a magyarországi zsidókra nem számíthatott, de annál inkább a különböző nemzetiségekre.

Később az országgyűlés, mint tudjuk, július 11-én Kossuthnak szivettjáró beszéde folytatán közfelkiáltással adta meg a haza megmentésére kért 200.000 ujonezot és ez a törvényezikk már előrelátóbb volt, mint annak idején a nemzetőrségről szóló és nem csak „minden honlakosról” szólt általában, hanem 11. §-a világosan kimondja: „A most megajánlott ujonezálítás alá esik Magyarországnak s a kapcsolt részeknek minden állandó lakosa, ki életének 19-ik évét betöltötte, sors és vallás különbség nélkül.”

Minthogy pedig ezenfelül 18. §-ában azt is megszabja, hogy a megváltás vagy helyettesítés semmi szin alatt sem engedtetik meg, világos, hogy a zsidókat ép úgy besorozták, mint a többieket.

Sőt azok között, kiket a hazának veszkialtása a messze idegenben is meghatott, úgy, hogy életük koczkatásával, a katonai fegyelem semmibevevével, ezer meg ezer veszéllyel daczolva siettek a haza segítségére, azok között is volt nem egy zsidó.

Egy ilyen vitézről megemlékezik egy akkori napló október 11-ről, elbeszélvén a következőket: „Néhány napra ezután Csillag (Stern), egy zsidó születésű fiatal huszártizedes 85 emberrel kísérlette meg a szökést (Rakoniczből.) De a vakmerő vállalat balul ütött ki, mert a csapatot, 14 ember kivételével, elfogták és lefegyverezték.

Az ellenzék békeponozataiból akceptálhatók mindazok, amelyek a mai helyzet szanalására tényleg alkalmasak, kihagyandók pedig mindazok, melyek a mai helyzettel semmiféle összefüggésben nem állanak.

Ezeknek szem előtt tartásával két konglomeratum támad, melyek a létesítendő kompromisszum kizárólagos alapját képezhetik:

1. A kiegyezés ügye.
2. A házszabályok revíziója.

E csoportok keretén belül megoldható mindaz — kellő mértéktartással — amit az ellenzék óhajtatások és követelések czimén nyilvánított, de keresztülvihető egyszersmind mindaz is, ami a parlamentet ismét visszatereli rendes körékvágásába.

A kiegyezés megoldása képezvén a legfontosabb feladatot — hiszen ebből támadt első sorban a konfliktus az ellenzékkel — e nagy mű biztosítandó minden újabb esély ellen. E védelem pedig önként kínálkozik az 1867: XII. törvényczikkben, amely pontosan meghatározza Magyarország állami önállóságát. Ez a törvény semmi újabb definíciót nem igényel. Csak el kell fogadni az eredeti definíciót és akkor meg van teremve az az álláspont, melyet a nemzeti párt és vele a néppárt is elfogadhat. A függetlenségi párt aspirációját pedig amugy is kielégíthetetlenek lévén, e pártnak a kiegyezéssel szemben támasztott harca főleg a provizorium ellen irányulva, akként lenne megoldható a kérdés, ha a kiegyezés az ausztriai állapotokra való tekintettel és 1903-ig rendezetnék egyelőre.

Ebben a keretben mozog a kiegyezés kérdésének megoldása — közel járva így a nemzeti párt felfogásához.

A kompromisszumban követelt személyes garanciák kérdése figyelembe nem jöhet, mert hiszen a kormány nem alkudozhatik másnak a bérére, hanem csupán országos (vagy monarchikus) érdekeket tarthatván szem előtt, épen a kiegyezési mű biztosítására igényt formál a házszabályok olyan revíziójára, mely a tárgyilagosságot, szónoki vitákat és diskussziókat egyetlen egy irányban sem szorítja meg, de korlátozza a parlament tekintélyét lerántó

technikai obstrukciót. Ebben a keretben nyer azután az ellenzék is bizonyos koncessziókat, melyek feltételeivel összhangba hozhatók.

A magyar nemzeti állameszmét biztosítania kell a kormánynak minden irányban és ezért nem lehet figyelembe venni az ellenzéknek például azt az óhajtatását, mely a választói jog kiterjesztését kontemplálja.

A kvóta kérdése ezuttal, mint nem aktuális, figyelembe nem jött.

Mindezekről báró Bánffy Dezső, báró Fejérváry és Lukács László értesíteni fogják a disszidensek útján az ellenzéki pártokat, akikkel tehát az általuk teremtett alapon fognak a tárgyalások folytatattani.

(Félhivatos jelentések a döntésről.)

A „Budapesti Tudósító” a következőket jelenti:

A magyar minisztertanács, amelyben báró Bánffy Dezső miniszterelnökön kívül, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, Lukács László pénzügyminiszter és gróf Széchenyi Manó ő felsége személye körüli miniszter is résztvettek, délutáni egy órakor folytatta ő felsége elnöklése alatt tanácskozásait, amelyek délutáni két óráig tartottak.

Abban történt megállapodás, hogy a kormány részéről megállapított elvek alapján Budapesten folytassák a parlamenti helyzet szanalását célzó tárgyalásokat.

A kormány ezen elveket azon képviselők közvetítésével, akik vele az egyesült ellenzék kompromisszum-pontozatait közölték, holnap délután fogja az utóbbinak tudomására hozni.

A magyar miniszterek a mai nap folyamán visszatértek Budapestre.

Azt a hírt, mintha ezekben a megállapodásokban a kvótáról is lett volna szó, beavatott körökben teljesen alaptalannak tartják.

Báró Bánffy miniszterelnök a tegnapi és a mai nap folyamán gróf Goluchowski külügyminiszterrel és gróf Thun osztrák miniszterelnökkel tárczájukat érdeklő folyó ügyekről értekezett. Ez utóbbi értekezleteken a két pénzügyminiszter is résztvett.

A Magyar Távirati Iroda jelentése így szól:

Az ő felsége elnöklése alatt megtartott konferencián, amelyen báró Bánffy miniszterelnök, báró Fejérváry, Lukács László és gróf Széchenyi miniszterek vettek részt, megállapodás történt bizonyos elvek iránt, amelyek alapján a tárgyalások Budapesten folytatandók.

Bizonyos, hogy nem ő volt az egyedüli zsidó, aki ily merész dologra vállalkozott, ha nem is ismerjük a többi mind; ilyen volt a többi között Steiner Ferencz abonyi zsidó ifju is, ki szinten nem feltve életét, átszökött a császáriaktól a magyarokhoz. Weiner Jakab, heilatincai (Vasmegye) lakos, nyugdíjas honvéd az 5-ik Radetzky-huszárezredben szolgált Milanóban, midőn az ottani lázadás folytán 1848. márcziusban onnan menekülve 46 társával egyetemben, Sumits őrmester vezetés alatt dezertált és Salzburgon, Felső-Ausztrián keresztül hazakerkezett, hogy ő is a honvédök közé állhasson. Meg is állotta helyét azok között egész a háboru végeig és többször kitüntetve magát, czimzetes őrmesterségig vitte.

Az itthon valók közül egy egész seregnek viselt dolgait gyűjtöttem össze.

Freudenberg Márk, most kereskedelmi tanácsos Szabadkán, a hatodik gimnáziumi osztályba járt, midőn a szabadságharcz kürtje riadót fújt. Daczára gyenge testalkatának, beáll a honvédök közé, és midőn mint alkalmatlant visszantastják, nem nyugszik addig, míg Mészáros hadügyminiszter külön engedélyt ki nem eszközöl, hogy ő is honvéd lehessen. Belép a földvári zászlóaljba, melyvel a híres tiszaföldvári csatában, hol az elesettek között a hivatalos kimutatás szerint Mayer Mózes és Rosenfeld Lipót önkéntes is volt, továbbá a szenttamási ütközethen vesz részt. Majd a 17-ik honvéd-

zászlóaljba lép át mint tizedes és a kereszteri csatánál, hol egy hadi kaland folytán az ellenség háta mögé került csapatjával, volt alkalma magát kitüntetni, aminek folytán Klapka hadnaggyá nevezte ki.

Majd résztvett Budavár ostrománál is. Azután a dicsőségre következett a szomorú veszteségek sora; egészen Világosig jutott, de már mint osztrák fogoly.

Poilk Mór, szegedi lakos, 16 éves korában, bár szinten alkalmatlannak találtatott, belépett 1849. február elején a 41. zászlóaljba, majd a 98. zászlóaljhoz kerül és júliusban a kormány sürgönyét viszi a Szepességbe onnan Szegedre választ hozva, őrmesterré lett előléptetve, majd Aradon szolgál mint hadnagy a 136. zászlóaljban.

Ilyen Horn (Einhorn) Antal E., ki a márczius 15-iki pesti eseményeken lelkesül mint tizenégy éves gimnázista, 1849. júliusban, midőn Haynau bevonult Pestre, beáll ő is honvédnek és részt vesz a szőregyi és temesvári csatákban, hogy azután a rövidesen bekövetkezett vég után besoroztassék a császári seregbe.

A sok példa között is kiválik Springer Izsák sz. udvarhelyi zsidó, kinek hét fia harczolt a szabadságért, a hét Springer testvér: Dani, Dávid, József, Juda, Mór, Salamon és Samu. Springer Mór, most fogarasi lakos, nyugdíjas honvéhadnagy, huszár-szabadsapatnál szolgált Bem táborában, részt vett az erdélyi dicső harcokban és a fehér-

(A kormány álláspontja.)

A „Pester Lloyd” esti lapjának jelentik Bécsből, hogy a király mindazokat a javaslatokat, amelyeket a minisztertanács határozatai alapján eléje terjesztettek, teljes egészükben jóváhagyta. A miniszterek még ma visszautaznak Budapestre. A miniszterelnök a közbenjáró disszidensekkel közölni fogja, hogy a kormány az ellenzéknek a miniszterekkel szóbelileg kötött megállapodásai alapján — mert mint most kiderül, e megállapodásokat nem adták át írásban a miniszterelnöknek — tanácskozásba hajlandó belemenni és az ellenzékkel most már közölni fogja a kormány álláspontját.

Természetes, hogy az ellenzék némely követelése a tárgyalás további menetéből teljesen ki van zárva és mások pedig lényegükben fognak megváltoztatni azért, hogy a tárgyalások eredményre vezessenek. A kormány azon szempontból indúl ki, hogy főczélja az, hogy az Ausztriával való kiegyezés létrejöjjön, és pedig nemcsak ideiglenes alakban, hanem úgy, hogy a dualizmus és annak érdekei teljes mértékben megőriztetnek és hogy a magyar nemzet állameszméje semmi tekintetben ne veszélyeztessék. Világos tehát, hogy nem teljesíthető az ellenzéknek az a követelése, mely odairányul, hogy a kiegyezés Ausztriával Magyarországnak vámindividualitása alapján köttessék meg, mint ahogy azt gróf Apponyi kívánja.

Épen így vissza kell utasítani az ellenzék minden követelését, amelyek szerint a választási jog oly nagy mértékben terjesztetné ki, hogy az által az államnak nemzeti jellege veszélyeztetve volna. Természetes, hogy az ellenzék megállapodásai közül még több másokat is alaposan meg kellene változtatni, hogy a tárgyalások alapjául szolgálhassanak és eredményre vezessenek.

Bánffy miniszterelnök holnap mindezt közölni fogja a disszidensekkel, hogy azok az ellenzékét értesítsék. A tárgyalások további menete attól függ, hogy az ellenzék hajlandó-e az adott körülmények között folytatni azokat, vagy sem.

Megemlítendő még, hogy az ellenzék álláspontja a házszabályok megváltoztatására vonatkozólag sem egyezik meg a kormányéval, mert a kormány még mint eddig azon a nézeten van, hogy a házszabályok föltétlenül oly értelemben módosítandók, hogy a parlamentnek zavartalan működése hosszú időre biztosítható. Ezalatt persze nem apró módosításokat értenek, mint amilyen például annak a rendelkezésnek az elhajlése, hogy a névszerinti szavazás másnapra ha-

templomi csatában kitüntetve magát, ezüst érdemkoszorút kapott.

Ugy szinten e kitüntetést szerezte meg magának Dani fivére, ki báró Kemény Farkas vezérőrnagy megbízottja volt és mint hadi kém tesz kitünő szolgálásokat.

Ott is voltak a zsidók a magyar táborokban kezdettől fogva mindvégig és nem is mindig az utolsók között.

„Mindjárt a hadjárat kezdetén — írja Klapka György — vitézül és kitüntetéssel harczoltak és később is, egészen a háboru szerencsétlen kimeneteléig és a világosi katasztrófáig.

Sokan közülük elestek a különböző csatateréken, nagyrésztük tisztelké lépett elő, kik közül sokan még ma is élnek. Többen a zsidó tiszték közül a csataterén bebizonyított vitézségükért a katonai érdemrenddel lettek kitüntetve.”

És hozzácsatlakozik Görgey Arthur fővezér tanubizonysága, midőn zsidó katonáiról azt állítja: „Nem emlékszem, hogy védelmi harczunk egész tartama alatt — valaha — akár hivatalos jelentést, akár privát tudósítást vettem volna olyat, mely szerint bármely fegyvernemű csapathoz tartozott zsidó honvédközlegények, al-vagy főtisztek kisebb mértékben feleltek volna meg honvédök kötelességüknek, mint akármely másvallásu bajtársak.”

Ime még néhány példa ezeknek a véleményeknek igazolására:

Bogsabányán, azok között, kik elsőik.

laszthatassék, hanem magát az obstrukciót lényegében kell lehetetlenné tenni, ha a kitűzött célt el akarjuk érni.

(A miniszterek hazautazása.)

Bécsből táviratozzák: Fejérváry, Lukács és Wlassics miniszterek ma délután négy órakor visszautaztak Budapestre, báró Bánffy Dezső miniszterelnök este tíz órakor utazik vissza.

(A szabadelvű pártkörből.)

Bécsben — legalább egyelőre — befejeződtek a koronatanácsok. Lukács és Fejérváry ma este jöttek haza, Bánffy holnap érkezik. Holnap délután nyilatkozni fog a disszidenseknek s aztán talán a hét vége, talán néhány nappal később eldől, hogy béke-e vagy háború.

Ámbátor vannak a szabadelvű pártban tekintélyes politikusok, akiknek az a véleményük, hogy még sikertelenség esetén is nyitva kell hagyni egy ajtót, amelyen talán még utóbb valamikor belopózhatik a béke a parlamentbe.

Részletes információk hiányában a felhivatalos híreket magyarázta ma a szabadelvű pártkör. Mert mindössze három távirat érkezett Bécsből a pártkörbe. Kettő a kormánytól, még pedig Darányi miniszterhez és Tisza Kálmánhoz, egy pedig Falk Miksához a Lloydnak Bécsbe küldött tudósítójától. De miután Tisza hallgatag a természeténél fogva, Darányi pedig indiskrécióra képtelen, pusztán a Lloyd távirata volt a substrátum, melyből a kombinátorok és kíváncsiak szőtték merő unalomból a jövő eseteket. Ki-kitetszése, vagy inkább temperamentuma szerint fogta fel e sürgőnyt. Kiolvastak abból békét is, háborút is — teljes bizonyossággal. Sokan annyira megbíztak az interpretáló tehetségükben, hogy már az új választás esélyeiről beszéltek. De általánosságban az a nézet, hogy a békére való kilátás se nem több, se nem kevesebb, mint szombaton volt — föltéve, hogy az ellenzék komolyan akarja a békét s nem ragaszkodik a maga tizenkét pontozatához, amelyről eleve tudhatta, hogy azt en bloc el nem fogadja senki, még a legbékésebbek sem, akik minden energizus lépéstől irtóznak.

A sok szürke vitatkozásba némi derűtséget hozott az az ellenzéki hír, hogy a kor-

mánypárton aláírásokat gyűjtenek gróf Tisza István belügyminiszteriségére. Mindenesetre eredeti az idea s alkalmasint arra számít, hogy az ellenzéken híveket szerezzen a háborúnak. De nem vette komolyan a híresztelést senki, annyira világos annak abszurditása.

Egész sereg ember töri még ma is a fejét, mi lehet a Széll Kálmán formulája, amelyet, állítólag, az ellenzék is elfogadott. Az az egy bizonyos, hogy a formulának kizáróan Széll Kálmán a szerzője, tehát csak őt éri azért minden felelősség jóban-rosszban. Ami pedig az ellenzék hozzájárulását illeti, arról korai volt beszélni már azért is, mert Széll azt az ellenzéki politikusok közül senkinek se mutatta meg. Az újból meginduló tárgyalások alkalmasint hamarosan fényt derítenek e formula tartalmára is, hisz ezen és a házszabályok revízióján fordul meg minden. Egyik nélkül sem lehet meg a béke.

(Az ellenzék hangulata.)

Az összes ellenzéki köröket meglepte a bécsi tanácskozás kimenetele. Az ellenzék ép feltételeinek legsarkalatosabb részeit látja negligálva és ezért bizonyos meglepetéssel fogadták az este érkezett híreket. Mindazonáltal ma még nem foglaltak ezekkel szemben állást, mert bevárják a hiteles közléseket. Szilágyi, gróf Csáky és gróf Andrássy holnap délután öt órakor ismét meg fognak jellelni a miniszterelnöki palotában, hol báró Bánffy Dezső közölni fogja velük a kormány álláspontját. Az ellenzéken azt hiszik, hogy a disszidensek most fognak tulajdonképpen akcióba lépni, hogy érvényesítsék befolyásukat az ellenzéki békefeltételek elfogadása érdekében, mert ha ezek közül a főbb pontokat, különösen a tiszta választásokra és a kuriai bírásokra vonatkozót nem lehet keresztülvinni, akkor — az ellenzéken — az egész békeakciót meghusítotttnak mondják.

(A holnapi ülés.)

A képviselőház holnapi ülésén ellenzéki oldalról újabb módosításokat adnak be a jegyzőkönyvekhez, mert az ellenzéken épen a békés elemek úgy tartják, hogy helyesebb a névszerinti való szavazásokkal tölteni a parlamenti időt, mint esetleg újabb vizályt kelteni. A holnapi ülés azért

még sem lesz egészen csendes, mert három sürgős interpellációt jelentenek be a tegnapi rendőri brutalitások tárgyában. Az interpellációkat Polónyi Géza, Barabás Béla és egy nemzeti párti képviselő fogják előterjeszteni. Azonkívül még egy napirend előtti felszólalás lesz a „választási zisszálésekről” a „Magyarország”-ban ma este reprodukált okmány kapcsán, mely szerint a tordai körjegyző egy választópolgárnak tíz forintot küldött, hogy az 1896. októberi választásoknál Felvinczen a kormánypárti jelöltre szavazzon.

(A bán.)

Ismeretes, hogy a legutóbbi napokban sokat beszéltek egy beszélgetésről, mely állítólag a bán és báró Berchtolsheim közt folyt le és amelyben több magyar politikusról elítélőleg nyilatkozott. A bán ezt a beszélgetést már megzáfolta. Most Zágráhból távirják a „Bud. Tud.”-nak, hogy báró Berchtolsheim hadtestparancsnok, aki épen most tért vissza szolgálati útjáról, szinte megütközését fejezte ki afelett, hogy egy budapesti esti lap mily abszurd beszélgetést tulajdonított neki.

(A képviselőház ülése.)

Ma már ötletekre se volt szükség, hogy az ülést névszerinti szavazásokkal agyon lehessen ütni. Tellett elég a multkori visszamaradtakból. Négy névszerinti szavazás volt. Ezekkel majdnem egyhangulag elejtették Ivánka Oszkár, Makfalvy Géza és Wittman János jegyzőkönyvi módosításait, Buzáth Ferencnek pedig nem engedték meg, hogy a január 12-iki napirend előtt felszólalhasson. Mindez pedig történt négy óra lefolyása alatt!

(A főrendiház és a válság.)

Jelentettük már, hogy a főrendiház szerdán ülést tart, melyben napirend előtti felszólalásokban a helyzettel kívánnak foglalkozni.

Mint a Pester Lloyd értesül, a főrendiház szerdai ülésén a püspöki kar egy tekintélyes tagja indítványt fog tenni, hogy a kormány a helyzetről való nézetét közölje a Házzal. Hír szerint, ha a miniszterelnök válasza nem lenne kielégítő, gróf Andrássy Aladár fölrati javaslatot fog heterjeszteni. E feliratban fölkéri a királyt, hogy a jelenlegi állapotokat szanalja.

(Zászlóértés.)

A tegnapi népgyűlés előtt a szociálisták tüntettek a Sándor-utcában; szétéptek egy (más források szerint öt vagy hat) nemzetiszínű zászlót s a három színből csak a piros csíkot hagyták a rudon. A budapesti

nek rohantak fel a torlaszokra, Weisz Ignác zsidó köznemzetőr is ott volt.

Budavár visszavételénél a megsebesültek között voltak a „Közöny” melleklapja szerint: *Lebovics* Dániel, *Lóry* József, *Schwarz* Izsák és *Spitzer* József, persze azokonkívül, kik könnyebb sebeket kaptak.

A szabadságharc ezen egyik legdicsőbb fegyvertényénél, hol bő alkalom nyílt a kitűnésre, Kisfalvy-Klein Jakab is kivált a sok közül.

A siker napjának délelőttjén léptette elő *Aulich* tábornok, vitézsége jutalmául, hadnaggyá. Ugyancsak Budavár elfoglalásánál Ballagi (Bloch) Károly hadnagy karját a hástyára felhágás közben keresztállították (Jókai).

A branyiszkói-szoros hős támadói közül, mert Guyon tábornok 5000 embere mind valódi hőssé vált ott, él Budapesten szegényen *Ledermann* Márk.

Hirsch Lipót közvitéz mentette meg Palánkánál a honvéd-zászlót, a miért gróf Dessewffy századosa katonái előtt háromszor megölelte.

Ugyancsak ő Isaszeghnél megsebesülve, elesett és az ellenség huszársága keresztülvágtatva rajta, betörte oldalát. Váczott operálták a katonai kórházban és még ma is szenvedő akkori sebeinek következményeit.

Hoffmann Adolf, nyiregyházi lakos, nyugdíjas hadnagy, egy keresztény társával együtt mentette meg Bátori Schultz Bódog honvéd-tábornokot az 1849. április 4-iki bicsei csata-

után, hogy a megáradt Tápói mocsarába nem vezett lovasból. Részt vett többek között a tápióbicskei, isaszeghi, váci és április 19-iki nagysallói döntő ütközetben, mely a magyarok diadalával végződött. Ez utóbbiban két sebet is kapott és úgy kitüntette magát, hogy Barta Endre kapitány által ajánlva, hadnagyi rangra emeltetett. *Schauer* Adolf hadnagy és *Pollák* Izidor, tüzér, az aradi zsidó honvédek közül, viselt dolgaik jutalmául aranyéremmel lettek kitüntetve. *Weisz* Ágoston százados, egy ideig Pétervárad parancsnoka, a vitézségi éremmel volt kitüntetve; mint magánzó halt meg 1890. november 25-én Komáromban. *Aranyi-Goldner* Károly, huszárörnagy volt 1848. augusztus 28-án Écskánál, a Bánságban parancsnoki Kiss Ernő előőrseivel, még mint főhadnagy verte vissza a szerb lázadókat; október 13-án mint százados, ugyancsak a zichyfalvi őrség élén a közel táborozó szerb csapatot kergeti szét. A szerencsétlen végű vizaknai csatában, melyet Bem vivott Puchner tulnyomó ereje ellenében, ő is el lett fogva és Nagy-Szebenbe internálva, ahonnan egy hónap mulva szabadult ki, midőn Bem március 11-én ritka dicsőséggel bevette Nagy-Szebent. Május 5-én már mint őrnagy Oravicznánál megtámadja 800 emberével az 1300 főnyi osztrák őrséget és kemény harc után beveszi a várost. Az utolsó ütközet, melyben részt vett, a szászsebesi volt 1849. augusztus 1-én, azután pedig nemsokára — külföldre menekült.

Arányi-Goldner Mór százados, Czibakháznál, 1849. februárban gróf Leiningen tábornokot mentette ki egy merész támadás által a fogságból.

Dallos-Singer Elek őrnagy volt. A 48-as mozgalmak a Bánságban találták, ahol már júniusban a szerbek ellen harczolt. 1848. októberben főhadnagy, decemberben százados lett a harczi tettek mezején.

De vajjon ki tudná tárgyunk ez oldalát illető érdekes és emlékezésre méltó részleteit összehordani, ma, ötven év után, midőn az idő annyit elnyelt a dicső idők történetéből és oly teljesen, hogy az többé fel nem ásható. Amidőn még lehetett volna az adatokban dustálni, évtizedekkel ezelőtt, nem kereste senki, hosszú ideig tanácsosabb volt elítkolni, elfelejteni azokat és mi most csak egyes kivételesen megőrzött, vagy véletlenül felszínre kerülő adatokra utalhatunk, mintegy állításaink illusztrálására. Ehhez járul hozzá érdekes adataival *Mikár* Zsigmond honvédegyleti titkár levele, melyet *Bleuer* Ignác honvédszázadoshoz intézett és melyből álljanak itt a következők: „Megkerestél engemet az iránt, hogy közőlném veled: mit tudok én magyar zsidóinknak az 1848—49-iki szabadságharcnak nevezett önvédelmi hadjáratunkban tanúsított részvételükről?”

A megkeresés felette megtisztelő tetőled, és jogosult is két irányban: először, mert csakugyan számosan vettek részt, s ha tekintetbe vesszük azt, hogy a zsidók, — mint

szociáldemokraták hát úgy látszik kitűnően vannak fegyelmelve, mert a képviselőház előtt akkor tüntetnek, mikor odabenn nincs senki és oly ügyesen tüntetnek, hogy a rendőrség nem is tudja elfogni a tetteseket. Ez a tényállás. Amilyen sértő és megbotránkoztató a nemzeti zászló meggyalázása, ép oly szomorú következtetést is lehet vonni az esetből: mi Magyarországon oly körülményesen foglalkozunk szociálpolitikával, hogy a szociálisták már anarchista életjeleket adnak magukról, hogy észrevétessenek; amint Ravachol a bombával irányítja magára a figyelmet, úgy a budapesti nemzetköziek nemzeti zászlót tépnek, mert ez nekünk fáj s mi ezt gyilkos cselekedetnek tartjuk. Ennyi komoly kommentárt lehetne a tényálláshoz fűzni, hogy aztán ismét feledésbe merüljön a kérdés és a szociálpolitikával ismét ne foglalkozzék más, mint csak ama tizenkét, legintelligensebbnek nevezett detektív.

De az ellenzéki újságok tovább kommentálnak és természetesen agent provocateurokat keresnek, akiket természetesen a rendőrség bizott meg a vörös zászlók kitűzésével, ami természetesen az ellenzéknek nagyon kellemetlen. Sőt tovább mennek az ellenzéki újságok és egyenesen azt mondják, hogy nem is történt zászlósértés. Lehet, hiszen valóban, örömlükben nem excedálhattak a szociálisták, mert az általános szavazati jogot csak ígérték nekik, még pedig azok, akik ezt az ígéretet nem tudják beváltani; a tüntetés tehát csak gyásznapély volt, ha egyáltalában meg volt. De azért mégis történt valami zászlósértés. Igazán és kétségtelenül akkor, amidőn a népgyűlést rendező ellenzék a szociáldemokratákkal összeállott.

(Horvát hang az obstrukcióról.)

A horvát tartománygyűlésben — mint Zágrábról táviratozzák — ma a költségvetés tárgyalása során választási vita indult mag. Az ellenzék szónoka, dr. Derencsin, fejtegette a választási eljárás anyagi és alaki reformjának szükségességét; az anyagi reform azért szükséges, mert a választói jogot ki kell terjeszteni, az alaki azért, mert garanciákat kell teremteni a hatóságoknak a választásokra való befolyása ellen. Szóla ma

gasztalja a magyar képviselőházi ellenzék obstrukcióját, mint a parlamentarizmus történetének egy igen fontos jelenségét, amely az obstrukciót, bár nem törvényes, de szokásjogi fegyverré teszi a mesterséges többségek ellen. Derencsin azután felolvassa törvényjavaslatát és a hozzá való megokolást. A javaslat szerint az országgyűlésnek százhusz tagu kamarából kell állania, amelynek tagjai a mágnás családoknak tizenkét tagja, a király által kinevezett tíz tag, tíz hivatali méltóság, köztük az egyetem rektora, az akadémia elnöke és a hétszemélyes tábla elnöke, továbbá ötvenöt képviselő, akiket általános választójog alapján választanak és harmincz, akiket a legtöbb adót fizetők választanak. Az ösválasztók és választóférfiak rendszere megszüntetendő. A képviselői mandátummal összeférhetetlennek minősítendő a hivatalnoki állás, kivéve a bán és az osztályfőnökök állását. Választható legyen minden harmincz esztendő horvát illetőségű állampolgár. Olyanok, akik utólag szerzik meg a horvát illetőséget, csak ettől számított nyolcz év múlva legyenek választhatók.

KÜLFÖLD.

Az osztrák obstrukció. Bécsből jelenti tudósítónk telefonon: A német haladópart mai gyűlésén elhatározta, hogy a képviselőház holnapi ülésén folytatja az obstrukciót. Ezzel persze meg akarja akadályozni az ujoncztörvényjavaslat első olvasását. Az alkotmányhü nagybirtokosok, az egyesült németek és a keresztény szociálistapárt nem vesz részt az obstrukcióban.

A porosz országgyűlés megnyitása. Berlinből táviratozzák, hogy az országgyűlés megnyitása a szokásos szertartásokkal ment végbe a királyi kastély fehér termében. A császár trónbeszédét ismétellen félbeszakították teszénnyilatkozatokkal, különösen az áruházakról szóló törvényjavaslatra, a csatornáról szóló törvényjavaslatra és a mezőgazdaság védelmére vonatkozó részeknél.

A beszéd, amelyet a császár maga olvasott fel, a pénzügyi helyzetet tartósan kedvezőnek mondja. Bejelenti a közép- és az alsóbbrendű hivatalnokok egy részének fizetésjavítását, továbbá egy törvényjavaslatot a népiskolai tanítók özvegyeinek és árváinak ellátásáról és az áruházak községi adóval való megterheléséről; fog-nak intézkedések történni az árvízkarok ellen és a

mezőgazdaság emelésére. A trónbeszéd azután bejelentette az orvosi becsületbírók szervezetét, a községi választói jogban az adóreform nyomán támadt változások kiegyenlítését, a kisvasutak fejlesztését, az államvasuti hálózat nagyobbitását és hajózható csatornák építését a dortmund-emai csatornától a Rajnáig, a Weserig és az Elbáig. Végül ezt mondja: „Az államélet és a népelet alapja egészséges és erős. A gazdasági élet terén fokozott alkotó kedv és folytonos fejlődés mutatkozik, az ország jóléte szemlátomást növekszik, tehát bizalommal nézek a jövőbe.”

A román király katonáihoz. Károly román király az ó-hitűek (görög-keletiek) új éve alkalmából a következő napiparancsot intézte a hadsereghez:

Katonák! Különös meglepődéssel ragdom meg az alkalmat, hogy a mostani új évkor nektek szerencsekívánataimat kifejezzem. Hazánk s házam részéről soha el nem muló hálára szerzett jogot a hadsereg. Zászlótokra ez a jelszó van írva: „Becsület és háza.” Semmi körülmények közt sem szabad e büszke jelszót szem elől téveszteni, amire ha méltók lesztek, betöltitek a haza iránti szent kötelességeket, amely haza ép úgy, mint én, ti belétek és Istenbe veti minden reményét. Ezen érzelmeiktől indítatva, legfelső uratok szívből jövő üdvözlését küldi nektek s tiszta szívből kíván nektek hosszú s boldog életet.

TÁVIRATOK.

Picquart és Dreyfus.

Páris, január 16. A kamara mai ülésén Mesureur, a költségvetési bizottság elnöke és Dupuy miniszterelnök azt kívánják, hogy a kamara azonnal kezdje meg a költségvetés tárgyalását. (Helyeslés.)

Faure képviselő (antiszemita) interpellációt ohajt benyújtani a Picquart ellen megindított hadbírósi tárgyalás elhalasztása felől.

Dupuy miniszterelnök az interpelláció tárgyalásának egy hónappal való elhalasztását kéri.

Faure a vita azonnal való megkezdését kívánja.

A kamara 422 szavazattal 74 ellenében a vitának egy hónappal való elhalasztását határozza el és megkezdí a költségvetés tárgyalását.

Páris, január 16. A semmitőszék ma hallgatta ki Trarieux szenátort.

olyanok — a társadalmunkban számot nem tettek, annyival inkább figyelmet érdemel a kérdés; másodsor jogosan fordulhattál csekélységemhez, mert fel kellett tenned, hogy mint azon egyén, ki közel negyven éve szakadatlanul foglalkozom az említett évekbeli harcok, ma már „öreg honvédeknek” nevezett egyéni dolgaikkal, a legbővebb alkalmam is lehetett „a zsidókról kizárólag is” a legtöbb megjegyezni valót — legalább is — emlékeztetnem megtarthatnom.

Tény az, tagadhatatlan tény, hogy a honvédségünkben volt zsidók között — a saját számarányukhoz képest — több volt a kiváló egyén, mint aránylag a más népfajokból.

Kezdem a saját ezredemnél — a 9-ik huszárezrednél — amelyben összesen 3 egyént ismertem. *Goldberger Samu főhadnagy, Friedmann Mór őrmester (zsinórverő)* és *Schönfeld Samu*, szintén őrmester. Friedmann strázsamesterről elmondhatom, hogy például a nagy lovassági összezsapásnál vetélkedve egy másik őrmesterünkkel (német ember és vivőmester volt, mielőtt ezredünkbe lépett, ahol azonnal őrmesteri rangban fogadtatott) pár perczig egy helyen álltak s a köröttük forgó német lovásoknak kinek jobbról, kinek balról tapogatták meg a füle tövét, míg aztán maguk is a már jó távol Moór-han futó huszártársaik után indulva, a német strázsamester irigy dübből a zsidónak háborút üzent. A másik strázsamester (*Schönfeld Samu*) végigharcolta a hadjáratunkat s besoroztatván aztán közkatonaak az I. számú huszárezredbe, ott megint össze-

jöttünk és a Schönfeld Samu csakhamar megint visszanyerte rangját. A *Goldberger Samu* pedig nemcsak mint katona, de később, mint hazafi is kiváló volt. Midőn 1849. februárban *Görgei Artur* hadserege a Rozsó felé elfutmodott gróf *Schlick* hadtestét megközelítette, *Goldberger* főhadnagy lett kiküldve félé századdal *Schlick* távolságáról biztos tudomást hozni; feladatát úgy oldotta meg, hogy huszártársaival az egész éjjelen át addig száguldott, míg bizonyítékul az ellenfél utóvédjéből egy gróf *Civalart* ezredbeli dzsidást fogott és reggel magával hozta.

„Ez a vitéz lett volna az egyedüli, ki az említett 9-ik huszárezredből — a főtiszti kar ajánlatára — érdemjellel leendőtt vala kitüntetve, de az sem teljesedett be; pedig az az ezred nem volt az utolsók közül való!”

„Ismerem — szól tovább a nagyérdemű levél — másutt is hadjáratunk alatt zsidó honvédtársakat, de nem sokat. Így az I. honvédszászlóaljából, mely Pesten alakult, az egész hadjáraton át láttam *Klopstock Mór*t, gyönyörű szép 18—19 éves fiatal volt; egy alkalommal egy ágyu gázolván rajta keresztül, nyomorekan került haza, itt nyomorog a fővárosban.

„Többet ismertem a 14-ik honvédszászlóaljban, mely szintén Pesten alakult, névszerint: *Becsági* (Ehrenzweig) Miksát, ki századosi rangig felvitte; a két *Perlgrund* fivért, mindkettő őrmester, s ugyanabban a zászlóaljban volt *Hazai-Hauser Lipót*, ki mint nyugalmazott főhadnagy ma is még Budapes-

ten él, ugyszintén a két *Weisz* fivért, mindkettő csonkakaru.

„Többekkel ismerkedtem meg, mindenestre a hadjárat után, a honvédigazolások folyamata harmincz éven át bővebb alkalmat nyújtott rá.

„A hihar vármegyei honvédegyletből származott fel a fővárosba *Grosz-Csatáry Lajos*, ki az 1848—49-es honvédségben századosi rangig felvitte, most a magyar államvasutak igazgató orvosa gyanánt a miniszteri tanácsosi rang tiszteletét élvezi. „Bemet, erdélyi hadjárata alatt, mint hadsegéde, egy orozva történt támadás alkalmával, személyes vitézségével megmentette. Herculesi erejű!” (Jókai.)

„A fővárosban élt *Grosz Henrik*, volt honvédségi élelmezési őrnagy, ennek öccse *Grosz Mór*, ugy *Egyessy Vincze* és *Teitelbaum Albert* élelmezési századosok, mindhármam amily szegényen mentek 1848-ban a honvédségbe, ép oly szegényen jöttek 1849. végével abból vissza.

„Kiváltak annak idején az orvosi pályán *Kunewalder Zsigmond*, ki törzsorvosi rangig felvitte; *Adler Károly*, *Bleucher Lipót*, *Deutsch Bernát* és *Goldner Miksa*, mint százados- és főhadnagyrangbeli főorvosok.

„Vannak ezeken kívül, kik fegyverrel a kezben szolgáltak és ott emelkedtek törzs- és főtiszti rangra. Így *Goldner-Arany* Károly, huszárornagy, *Singer-Dallos Elek*, őrnagy, ki a jelenlegi honvédségből mint alezredes ment nyugdíjba; és *Kövy Zsigmond* tüzérsz-

A prágai Huss-szobor.

Prága, január 16. A városi tanács mai ülésén 44 szavazattal 40 ellenében elfogadta a Huss szobrának felállításáról szóló indítványt, melynek elejtése érdekében — amint azt legutóbb megírtuk — gróf Schönborn Adalbert, a prágai érsek unokaöccse, nagy küldöttséget vezetett Podlipny polgármesterhez.

Az aostai herceg kitüntetése.

Torino, január 16. Báró Pasetti osztrák-magyar nagykövet ma reggel ideérkezett. Mindjárt megérkezése után felkereste a nagykövetet az aostai herceg első hadsegéde, hogy őt üdvözölje és tudassa vele, hogy a herceg délután fogja fogadni. Délután báró Pasetti nagykövet, gróf Széchenyi követségi titkár kíséretében udvari fogaton a herceghez hajtatott, hogy átadja neki az aranygyapjas rend jelvényeit. A kihallgatás igen szívélyes jellegű volt. Ezután a herceg viszontlátogatást tett a nagykövettel és meghívta őt a ma esti ebédre. Báró Pasetti holnap visszatér Rómába.

Renitens nagykövet.

Frankfurt, január 16. Nedjít pasa, hadosztályparancsnok, madridi török nagykövet, néhány napja elhagyta Madridot, bezáratta a nagykövetségi palotát és Barcelonába ment. A porta nagyban öröködik, hogy a visszatérésre rávegye, de a pasa, aki pénzügyi zavarok miatt ment el Madridból, nem akar visszamenni a spanyol fővárosba.

A Filippi-szigetek.

Madrid, január 16. Egy ideérkezett távirat szerint Manila városát a szárazföld felől körülfűzték a fölkélok. A lapok szerint a Filippi-szigetektől ma nem érkeztek táviratok, mert az amerikaiak elfogják a titkos írású táviratokat s így Rios tábornok kénytelen táviratait csomagszállító-hajókon Hongkongba küldeni.

HIREK.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— Darányi ötvenedik születésnapja. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter tegnap ünnepelte a születése ötvenedik évfordulóját. Ez alkalomból a földmívelésügyi minisztérium hivatalnokai kara testületileg tiszteltgött a miniszternél, nemeskéri

zados, kinek a csatatéren vitte el az ellenség golyója egyik lábát.

„Dr. Halasi Vilmos, ki mint egykori hadnagy Veszprémben a honvédegyeletnek tisztos elnöke.

„Komárom vára hadseregéből megemlített *Holleander* Leó, ki élelmezési főbiztos gyanánt, őrnagyi rangban teljesítette hazafias szolgálatait és Bleuer Ignác százados, ki az utolsó levélbeli tudósítást vitte Komárom várából Görgei Artur tábornokhoz és onnan Görgei választat vissza is hozta.”

Tehát megállapíthatjuk azt az érdekes tény, hogy a magyar-zsidók, kik hazánkban övszázadokon keresztül ki voltak teljesen zárva a katonai pályáról, hisz törvény értelmében pénzzel kellett megváltaniuk a tényleges szolgálatot, kik tehát nem voltak a katonai hivatására nevelve és szoktatva, mégis egyéni kiválóságuk és rátermettségük által méltó helyet biztosítottak maguknak a dicső 48-as honvédség körében.

És ép szabadságharcunkban, midőn megszólván varázsütésre termettek elő, mint a mélység titkos rejtekéből, a harcra kész magyar csapatok és seregek, amidőn tehát nem a katonai kiképzés és gyakorlat, hanem a vezérléssel járó képesség, a természetadta ész és tehetség volt az egyéni bátorságon és lelkesedésen kívül a méltó, valóban nem kicsinytelendő fontossággal bíró zsidóknak e tekintetben bebizonyított faji tulajdonsága, mely egyedül képesítette a magyar-zsidókat is arra, hogy a háboruban döntő befolyással bíró tisztikar számára oly kiváló mértékben szolgáltatottak hasznos anyagot.

Dr. Bernstein Béla.

Kiss Pál államtitkár, Tormay Béla és Balogh Vilmos miniszteri tanácsosok vezetése alatt. A küldöttség a miniszternek remek kivitelű albumot adott át, amely Darányi családi színeibe, kék és fehér selyembe van kötve. Az album belsejében akvarell festményben a minisztérium épülete van ábrázolva s a másik lapon renaissance keretben az ajánlás és az aláírások. Nemeskéri Kiss Pál államtitkár szép beszéd kíséretében nyújtotta át a miniszternek az albumot, amelyet Darányi meleg szavakban köszönt meg.

— A királyné szobra. Gödöllő lakossága szobrot akar állítani a királynénak a gödöllői parkban. Miután azonban Gödöllő lakosságának ereje gyenge ennek a szép feladatnak a megoldására, országos gyűjtő-bizottságot alakítottak, melynek elnöke Kapczy Vilmos főszolgabíró. A bizottság már szétküldte lelkes hangú gyűjtő-íveit az egész országra.

— Személyi hír. Thallóczy Lajos császári és királyi udvari tanácsos ez év szeptemberében fogja új állását elfoglalni a budapesti tudomány egyetemen, mint a történelem tanára.

— Magyarország Párisban. Lukács Béla, volt kereskedelemügyi miniszter, a párisi világkiállítás kormánybiztosa, csütörtökön este felolvasást tart az Iparoskör himző-utczai helyiségében. A kormánybiztos ismertetni fogja Magyarországnak a párisi világkiállításra való részvételét és az eddigi előmunkálatokat.

— A „Frundsberg” utja. Távirati jelentés szerint a „Frundsberg” osztrák-magyar hadihajó tegnap Sangaiából jövet Honkongba érkezett négy napi tartózkodásra. A hajón minden rendben van. Utközben a hajó két hajótörött embert mentett meg.

— Korizmics Antal bojkottálása. Igen érdekes, de épen olyan rejtélyes hírt hozott ma a táviró. A londoni „Daily Mail” egy kairói telegramja szerint Korizmics Antalt, az ottani nemzetközi bíróság magyar tagját összes kartársai bojkottálták. A bírák kijelentették, hogy addig nem vesznek részt a tárgyalásokon, míg Korizmics el nem távozik onnan. A szokatlan eset nagy föl-tűnést keltett Kairóban. A bojkottálás okáról egy szót sem szól a távirat. — A hír azért is valószínű, mert Korizmics nem is a kairói nemzetközi bíróságnál működik, hanem Alexandriában.

— Szabad kérnem egy kis tüzet? Biberle Károly műegyetemi hallgató — mint Prágából táviratozzák — ma este hazafelé menőben a Kamensky-téren megszólitott egy urat, aki harmadmagával ment:

— Szabad kérnem egy kis tüzet?

A megszólitott aki cseh ember, a németül mondott kérdés után némán fölemelte a kezét és úgy arczul ütötte a technikust, hogy annak a szeme is szikrázott. Biberle erre a váratlan feleletre előrántotta a revolverét és háromszor lött. A lövések közül kettő talált s a barátságatlan ur súlyosan megsebesülve terült el a földre. A mentők vitték haza. Sebe halálos. A többiek, Biberlével együtt, a rendőrségre vitték. A meglőtt fiatal ember szintén műegyetemi hallgató, de cseh. A neve Linhard.

— Régi pénzek. Pozsonyból írják: Sprinzi János, pozsonyi polgár szülőjében tegnap a nap-szamosok ásás közben egy nagy cserépfazékra bukkantak, mely tele volt régi, nagyrészt Zsigmond király korabeli ezüstpénzzel. A becses leletet egyelőre a pozsonyi szolgabírói hivatalban helyezték el.

— Murányvár romjai. Széchy Máriának, a Marssal társalkodó murányi Vénusnak várához, a híres Murányvárhoz mostoha az idő. Az idő, amely Faraó egyiptomi guláit fuvallatonként tereli az enyészet felé, az egykor sok szépet látott várat ököllel döngeti, rombolja. Az utóbbi napok viharjai ledöntötték a „Zigányka” nevű bástya falát, le, a rettenetes és meredek mélységbe. Hányszor állott e falhoz támaszkodva a vár urnője, a hatalmas Széchy Mária, hogy szemeit a mélységben kigyózó utra szögezzén, megláthassa a szerelmes Wesselényi Ferencz közeledését! Az örömnél és bánatnál mennyi könyvet hullathatta itt és mennyi édes

suttogás és bánatos sóhaj hangozhatott el itt szép ajkáról! Vége, mindennek vége már; a magyar történet legkedvesebb epizódjainak színpadját szétbontja az idő s a helyén nem marad kő kövön. De a hely azért örökre kedves és emlékezetes lesz minden magyar emlékezetében. — Nem kimélte meg a vihar az Andrássyak ősi fészékét, Krasznahorka-Váralját sem, amelyben a család homonnai ágának sírboltja van. Ennek a kápolnáját is meg-rázta hatalmasan és besüvitte a sírbolt mélyébe is, ahol gróf Andrássy György országbíró aluszsza örök álmát hitvese és György nevű fia között.

— Új táviróhivatal. A pestmegyei Örkényben a postahivattal kapcsolatban táviróhivatal nyílt meg 15-én. Az új táviró maga és állami táviratokat és távirati utalványokat vesz fel.

— Merénylet Faragó Ödön ellen. Salamon Dénes zentai közjegyző levelet kapott sógorától, Faragó Ödöntől, a magyar származású kínai vámhivatali főigazgatótól, akit idehaza Magyarországon is igen sokan ismernek. Ebben a levélben leírja Faragó, hogy Tien-Csinben merényletet követtek el ellene, a merénylet azonban szerencsére megghiúsult. Faragó levele szerint így történt a dolog: Faragó Ödön egy délután sétára indult a város mellett elterülő erdőszélig, melyet sétahelyül szoktak használni a kínai előkelőségek. Akkor azonban véletlenül senki sem sétált az erdőben. Egyszerre egy bokor mellett fehér porfelleg keletkezett előt. A fehér porfelleg a Faragó szemébe hintett mézsporr volt. Kínában a gyilkosok először áldozatuk látóképességét vezrik el, szemükbe erős mézsporr hintenek, mely őket megvakítja, s így bánnak el velük. Faragó Ödön rögtön fölismerte a helyzet veszedelmes voltát. Szerencséjére a gyilkosok meglehetősen ügyetlenek voltak s így szemévilága épségben maradt. Ugy vehette észre, hogy a támadó suhanczok villogó késekkel rohantak feléje. Faragó se volt rest. Azonnal védelmi állásba helyezkedett és erős botjával oly csapásokat mért támadóira, hogy azok rövid tusa után eliramodtak. Hazaérve, azonnal jelentést tett a rendőrségnek, mely a nyomozást rögtön megindította. Átkutatták az erdőt, de a merénylőknek nyoma veszett. A rendőrség még mindig erőlyesen kutat, de eddig eredménytelenül. Faragó Ödönnek számosan gratuláltak szerencsés megmeneküléséhez.

— Halálozások. Beksics Ignác somogy megyei tanfelügyelő, Beksics Gusztáv miniszteri tanácsos testvéröccse Kaposvárott elhunyt. — Lerner Teréz tegnapelőtt reggel Budapesten meghalt. Az elhunyt rokonságban állott a vízeki Tallián-családdal.

— Egy szemle következményei. A múlt héten az üllői-uti új honvédkaszárnyában szemle volt. Az ezredparancsnok megnézte a legénység felszerelését hogy jó-e, nem nagyon kopottak-e a köpönyegek, sorra járta a szobákat, hogy tiszták-e. Az ilyen szemléket rendszeren általános felfordulás előzi meg. Tisztogat mindenki. Az önkéntes uraknak is le kell porolniuk a saját polczáikat, szabályszerűen kell hajtogatni a nadrágot, az ujjast, a zubbonyt, továbbá le kell kefélni a szalmazsákról a sarat, és az ágyvasakat meg kell törölgetni. A szemléket pedig két dolog követheti: fél napi vakáció, vagy kétheti kaszárnyaáristom, néha ellenben hat óra vas. Az előzmény a rendes szokás szerint történt, ami a szemle után következett, az sem volt valami nagyon meglepő dolog. Előfordult már máskor is, hogy az ezredes ur nagyon megvolt elégedve a renddel, a tisztasággal. Hanem most jött valami szokatlan dolog. Az önkéntesek nem örültek az ezredes ur dicséretének, hanem haragudtak a felfordulásért, a tisztogatásért. Az már még se járja, hogy ők, az önkéntesek, a tisztí bojt várományosai, tulajdon kezükkel hozzák rendbe ágyaikat, ruháspolczáikat, tulajdon kezükkel távolítsák el az asztalra hányt almacsutkát, mandulahajat és cukros-stanicziit. Ezért bosszút kell állaniuk. Erre pedig alkalmas valami ujság-cikk. Csak el kell valahogy mesélni a dolgot olyan helyen, ahol sokan meghallják. És ma már az egész városban hallatlan brutalitásokról susogtak az emberek, sőt az ujságokhoz is szenzációs leleplezések érkeztek az új honvéd-kaszárnya rej-

telmeiről. Egyik munkatársunk tudakozódott a dolgot felől, de természetesen nem akart a híresztelésnek gazdája, sőt a legfőzetekesebb helyről föl is kértek bennünket, ne adjunk hitelt a — hízott teli kacszánk. Mert nem is képzelhető, hogy a tisztikar a jövődöbéli kollegákkal úgy bánják, vagy olyan bánásmódot engedjen meg, hogy azok méltatlanok legyenek a király kardbujjára.

— **A katonaszökevény üzlete.** Smetana Károly kereskedő — mint Lugosról írják — a múlt év októberében nagy kézműau-üzletet nyitott Lugoson. A kereskedő budapesti és bécsi czégekől körülbelül 30.000 forint értékű árukat vásárolt össze, persze hiteltre. Azonban alig nyitotta meg az üzletét, szuronyos katonák jöttek érte és elfogták mint katonaszökevényt. Smetana börtönbe került s az üzlete vezetését egy Grosz Gyula nevű emberre bízta. Grosz rendben csinálta a dolgokat január elejéig, a tizenötödikén lejáró váltók kifizetéséhez azonban nem volt kedve. Egy éjszaka eladta az üzletet egy Morenn Levi nevű kereskedőnek, aki ma reggel már ki is akasztotta a czégtábláját. A becsapott hitelezők nyomban följelentették a dolgot s a följelentésre Grosz már ma el is fogták. Az üzletre bírói zárt rendelték el. Az összes hitelezők kára körülbelül ötven-hatvan ezer forint.

— **Megszökött betörő.** A lugosi rendőrség táviratilag tudatta a fővárosi rendőrséggel, hogy ott Vig János temesvári születésű harminczéves kocsis betöréses lopást követett el és megszökött. Utját valószínűleg Budapestnek vette. A betörő ötös és tizesbankjegyeket, hét arany remontoir órárt, egy hosszú aranyláncot, arany medaillont, egy pár gyémánttal kirakott arany fűgőt és több ezüst karpereczet vitt magával.

— **Öngyilkos magyar báró.** Baranya vármegye főispánjához jelentés érkezett a belügyminiszterium utján Kinából, hogy báró Bohus Ignác magyar huszárfőhadnagy Bangkokban agyonlőtte magát. A hazájától messze öngyilkossá lett báró 1858-ban született Duna-Földváron. Egyideig hivatalnokoskodott Budapesten, aztán beállt a hadseregbe. Utóbb Törökországban át Kinába vándorolt és fővigyázó lett a bangkoki vasuti építkezésnél. Az öngyilkosságot augusztus 19-én követte el. Zsebeiben csak utlevélét és katonai menlevelét találták.

— **Bányászerecséllenségek.** Az esztergom megyei bányákban utóbbi időben egymást érik a halálos kimenetelű szerencsétlenségek, de felelőségre még nem vontak soha senkit sem. Ma is a következőket jelentik Esztergomból: Bartal János bányászra a tárna fala rádőlt és maga alá temette. Bartal azonnal szörnyet halt. Az árvavölgyi bánya „Samu” nevű tárnájában Kellár Jakab bányászra a tárna felső részéből egy óriási szikla zuhant, amely a bányász karjait összetörte.

— **A borhamisítók.** A borhamisítókra és a hamis borok kimérőire most ugyancsak rájár a rud. A hatóságok nemcsak a fővárosban, de az országban mindenütt erélyvel lépnek fel ellenük és kérielhetetlen szigorral bánnak el velük. Legutóbb Csapó Loránt pomázi főszolgabíró tett körutat a járásában s eközben vagy hatvan bormintát vett magához. A gyanus borokat beküldte a borvizsgáló-bizottsághoz, amely hamarosan el fogja dönteni, hogy a minták tényleg hamis borokból valók-e?

Adáról pedig azt jelentik, hogy az adai községi orvos, dr. Herczl Fülöp és a rendőresküdt Bíró János, Rull és Mayer adai boragykereskedő-czég pinczéjében tíz hektoliter hamis bort talált. Mindegyik hordóból egy-egy üveggel beküldtek a központi borellenőző bizottságnak vegyelemzés végett.

— **Sikkasztó bankhivatalnok.** Ezúttal nem a könnyelmű, pazarló életmód, a költséges passziók, hanem a gyors meggazdagodás vágya vitt a bűnbe egy bankhivatalnokot, aki hozzányúlt a főnöke pénzéhez, hogy azon sorsjegyeket vegessen. Loszky Károlyról van szó, aki a Kecskeméti-utczában Fuchs Vilmos-féle banküzlet pénztárosa volt, s ahiról kiderült, hogy körülbelül hat-nyolcezer forintot sikkasztott. Loszky már vagy tíz nap óta nem járt be a hivatalába és távolmaradását sem-

mel sem igazolta. Főnöke azt hitte, hogy beteg és ezért a lakásán személyesen akarta felkeresni. Loszkyt azonban nem találta otthon, csak a feleségét. Az asszony férje hollétéről sem tudott felvilágosítást adni. Kétségbeesetten panaszkodta, hogy férje elseje óta rendkívül izgatott volt és azt hangoztatta, hogy megöli magát, ha az osztályorszátkon nagyobb összeget nem nyer, mert több ezer forintot tett kockára. Fuchs rosszat sejtve, nyomban pénztárvizsgálatot tartott, akkor kiderült, hogy a pénztáros már egy-két év óta rendszeresen sikkasztott, úgy, hogy a postautalványon beörkezett pénzeket eltulajdonította. A bankár erre följelentést tett a hűtlen pénztáros ellen a rendőrségnek, amely Loszkyt mindenfelé keresi. A lakásán január ötödikén volt utóljára és onnan ezekkel a szavakkal távozott:

— Nem tudom, mi lesz velem! Beteg vagyok, halálosan beteg!

Felesége azt hitte, hogy csak tréfál, és nem is sejtette, hogy milyen sötét gondok gyötrik. Nagyon valószínű, hogy már nem kerül meg élve, mert gyakran említette, hogy ha valaha állásából kiölyög valami baja lenne főnökével, a vízbe öli magát. A rendőrség is azt hiszi, hogy a rossz utra tévedt ember fenyegetését már be is váltotta, mert a múlt pénteken éjjel egy hozzá hasonló és személyleírásának teljesen megfelelő külsejű embert láttak a lánchídról a Dunába ugrani, aki nyomtalanul eltűnt. A rendőrség mindamellett folytatja a nyomozást.

— **Akik a kormányozható léghajóban „utaznak.”** A fővárosban legutóbb két ügyes család járt, akik több gazdag polgárt nagyobb összeg erejéig becsaptak. Elegánsan öltözöttek s ahová beállítottak, mérnököknek mondták magukat. Azt állították, hogy feltalálták a kormányozható léghajót s hogy szaruknak nagyobb hitelt szerezzenek, egy Németországban kiállított szabadalom-levelet mutattak föl, amely az általuk feltalált léghajóra vonatkozott. Azonkívül egész halom ajánlólevél volt náluk külföldi szak-kapacitásoktól, amelyekkel a hiszékeny embereket becsapták. Hogy minél többen menjenek lépére, a fővárosi és vidéki lapokban többször ilyen kishirdetést tettek közzé:

Kormányozható léghajó.

Pompás tisztelet tőkével rendelkező egyén kerestetik. A találmány új és már szabadalom is van rá. Értekezések: Mindennap d. e. 10—12 és délután 5—7-ig Vadászkürtszálló II. em. 21.

A hirdetésre különösen a vidékről reagáltak sokan, első sorban egy nyugalmazott közös hadseregbeli százados, akinek már régi álma volt a kormányozható léghajó megvalósítása. Az ügyes gazemberek érintkezésbe léptek vele, és a századosal úgy el tudták hitetni a kormányozható léghajó dolgát, hogy az meghívta őket birtokára és hosszabb ideig vendégül látta őket. A szélhámosok három ezer forintot csaltak ki tőle. — Másik áldozatuk egy fővárosi előkelő miniszteri hivatalnok, aki három részletben ezerkétszáz forintot adott nekik. És ki tudja, még hány embert csaptak volna be, ha egy becsi lapban meg nem jelenik egy közlemény, amely őket, mint csalókat leplezte le. — A két jómadár erre hirtelen odább állt. Becsapott ügyfeleik hiába keresték őket, már csak hült helyét találták a „feltalálók”-nak.

A károsultak végre is a rendőrséghez fordultak, de itt sem segíthettek rajtuk, mert a jómadarak akkor már messze jártak a fővárostól. Budapesten mint Osterlamm Rikárd és Helfer Zsigmond német mérnökök szerepeltek és azt állították, hogy eddig állandóan Bécsben tartózkodtak. A rendőri nyomozat konstalálta, hogy a csalók egyike tényleg egy elzülött német mérnök, társa pedig morvaországi illetőségű szökevény katona.

A fővárosi rendőrség tegnap értesült arról, hogy a csendörök elfogták őket Kassán. A két szélhámos katonaruhába bujt és így akart átszökni a határon. Több mint kétezer forint készpénzt találtak náluk. Mind a kettőt elzárták és erős őrizet alatt tartják.

— **Benzinrobbanás a fővárosban.** Ma délelőtt kevéssel tizenegy óra után ágyudőrejhez hasonló hatalmas robaj ijesztette meg azokat, akiknek dolguk akadt a nagy diófa- és dohány-utca környékén. A nagy diófa-utca harmadik számú házában

nagy benzinrobbanás történt, amelynek ereje az egész környéket megrázta, detonációja pedig még messze a körutakon is hallható volt. Az eset részletei a következők:

Windt Ignác fűszeres délelőtt tizenegy óra körül lekülte Goldstein Zsigmond nevű inasát az udvarról nyíló pinczébe, hogy az egyik köedényből egy liter benzint hozzon fel. A fiu zárt lámpát vitt magával, amely azonban a pinczéből feljövét kiáludt. A sötétben az inas megboltott és elejtette az üveget, amelyben a benzint hozta. Visszament tehát az tizletbe, ahol azonban mit se szolt balcsesetről, hanem egy másik üveget vett és azzal újból a pinczébe ment. Meg akarta gyujtani a lámpát, amelyet ott hagyott volt. Az égő gyufától azonban az inas szétömlött benzint párája erős pukkanással meggyuladt. Az inas megijedt a tűztől és felrohant. — A pinczéből csakhamar erős füst tódult ki. A házmesterné, aki hallotta a pukkanást, föllármázta a házat, mert tudta, hogy a pinczében robbanékony anyagok vannak, és hogy óriási szerencsétlenség történhetik. A háromemeletes házban ugyanis a nagyszámu lakón kívül posta- és táviró-hivatal, egy egyleti helyiség és egy korcsma is van, ahol már sok vendég gyült egybe az ebédhez. A veszedelemről nyomban értesítették a tűzoltóságot és a mentőket is. A nyolczadik kerületi tűzörség csakhamar ott termett és az oltáshoz látott. A mentők is kivonultak egy kocsival. Az udvaron ekkor már nagy tömeg verődött össze, melynek sejtelve sem volt róla, hogy hogy mily nagy veszedelemben forog. A tűzoltók figyelmeztették a közönséget, hogy távozzék, mert robbanás történhetik, mire sokan el is mentek, de huszonöt-harmincz ember nem akart tágitani. Macacságuknak sokan megadták az árát, mert negyed tizenkettő tájban tényleg megtörtént a fűlsiketítő robbanás, amelynek következtében többen megsebesültek. A negyven kilogramm benzint tartalmazó vaskazán robbant föl. A robbanás ereje a kazán leforrasztott vasfödelét oly erővel vágta a pinczegádor boltozatához, hogy a lépcsők megrepedtek. A tűz kicsapott az udvarra, és a nehéz tölgyfaajtó szilánkjai egészen a harmadik emeletig fölrepültek. A háznak csaknem valamennyi ablaka csörömpölve zuzódott össze és a szétrepülő üvegdarabok igen sok embert megsebesítettek. A hatalmas kapu is annyira megrongálódott, hogy most nem lehet becsukni. — A tűzoltók fáradhatatlanul folytatták az oltást. Hat tűzoltó a pinczébe is lemerészkedett, de csakhamar jajveszékelve rohantak vissza. Ugyanis alighogy a pinczébe léptek, megtörtént a robbanás, és kinek szakállát, bajuszát, kinek haját vagy arcbőrét pörkölte le a kicsapó láng. A hat tűzoltó, névszerint Rastner Gyula, Stühner István, Sajtos Ferencz, Pálincás István, Benkő Sándor és Stokra József égési sebeit a mentők bekötötték, kettőt közülök a Rókus-kórházba szállították. Hasonlóképen kórházba szállították Szigeti János korcmárost, aki a pinczeajtó egy deszkája a falhoz vágott, és Balázs-Horváth János borkereskedőt is. Egyiknek sebesülése sem súlyos, és néhány nap alatt meggyógyulhatnak. Megsebesült ezeken kívül vagy hét-nyolcz kíváncsi is, akiknek sebeit a mentők az udvaron bekötötték, aztán elküldték őket. A rendőrség vizsgálatot indított arra nézve, hogy a robbanásért kit terhel a felelősség.

Napló.

Napló: Kedd, január 17. — Római katolikus: Antal. — Protestáns: Antal. — Görög-orosz: (január 5.) Tropemti. — Zsidó: Schebat 6. — Nap két: reggel 7 óra 27 perczkor, nyugszik: délután 4 óra 21 perczkor. — Hold két: délelőtt 7 óra 50 perczkor, nyugszik: este 11 óra 50 perczkor.

A földmivelésügyi miniszter fogad délután 4 óráig.

A Nemzeti Szalon kiállítása (Ferencziek tere 9.) nyitva délelőtt 9 óráig este 9 óráig. Belépti díj 20 krajczár.

Nemzeti muzeum régiségtára nyitva d. e. 9—1-ig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is, 50 krajczár belépti díj mellett tekinthetők meg.

Kereskedelmi muzeum a városligeti iparcser-nokban nyitva d. e. 9-10 óráig.

A Hódoló díszfelvonulás. Eisenhut Ferencz óriási körképe, Városliget, Andrásy-ut végén, látható reggel 9-től este 1/25 óráig. Belépti díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

A sikkasztó főhadnagy.

Kronfeld Richardról, a sikkasztó főhadnagról újabb hírek vannak forgalomban. Tegnap este az orfeumokban az a hír terjedt el, hogy a megszökött főhadnagy öngyilkos lett. Ez a híresztelés a Somossy-orfeumban drámai jelenetet idézett elő. A barna „Emmy”, a főhadnagy csinos barátja, mikor az öngyilkossági esetet tudtára adták, elhalványodott, idegrohamok lepték el és élettelenül zuhant székéről az asztal alá. Az asztaltársaság tagjai felszegtették és nagysokára sikerült őt feleleszteni. A kétségbeesett leányt vigasztalni kezdtek és arról győzték meg, hogy a hír minden alapot nélkülöz. A lecsillapodott és megvigasztalódott leány aztán egy újabb összevadásztársaság közé ült és habzó Mumppezsgővel nyomta el a sóhaját, amely az ismeretlen helyre távozott, feledhetetlen „Muki” felé röpített.

Volt azonban valaki mégis, akire súlyos csapásként nehezedett ez a hír. A legnagyobb veszteség őt érte. A főhadnagy is viszonszerette. A legnagyobb csalódás az a szép szőke leány volt, mert a délezerge főhadnagyt ő tartotta a legfőbbkétesebbnek. Ugy volt, hogy egymáséi lesznek.

Mikor annak a leánynak az édesatyja meghalt, kiderült, hogy nem maradt vagyon. Az elhalt után nem maradt semmi, még életében elkallódott a vagyona. A leányt nem vehette el, aki különben a lipótvárosi jobb körökben, természeti előnyei és kiváló műveltségénél fogva szívesen látott vendég volt. Ez a körülmény, hogy nem volt meg az anyagi eszköz a házasságra, a leányt mélyen elkeserítette; de azért remélt. Reményességének utolsó szikráját az újabb katasztrófa hamvasztotta el.

Kronfeld főhadnagy még mielőtt a bűn útjára tért, megérdemelte ezt az önfeláldozó szeretetet. A természet minden adományaival meg volt áldva.

Képzettsége mellett az összes európai nyelveket beszélte. Mikor mint önkéntes a tiszti vizsgát letette, Schosbergernél foglalt el tükári állást, de rövid idő múlva Angliába vitte ambíciója. Egy világháznál, a híres Dreyfus-czégénél kapott fényes alkalmazást. Itt csakhamar megnyerte egyik főnöke tetszését, aki a francia hadseregben szintén abban az időben tett eleget katonai kötelezettségének. Elérkezett a fegyvergyakorlat ideje. Kronfeld a budapesti ezredparancsnokságtól behívót kapott. Mikor bejelentette távozását, főnöke nehezelt ezért, felszólította, hogy bujjék ki a fegyvergyakorlat kötelezettsége alól annál inkább, miután nehezen nélkülözhető. Ezt a felszólítást Kronfeld megsértődve utasította vissza.

A nézeteltérések annyira kiélesedtek, hogy azonnal végleg ott hagyta ezt a nagyreményekre jogosított és egész életére döntő befolyást gyakorolt állást. Visszajött Budapestre. A fegyvergyakorlat idejét leszolgálva, föltettes tisztársai, akik a jó modorért megszerették, arra animálták, hogy lépjen be a tényleges tiszték kötelékébe.

Kereskedelmi viszonyaink nem valami kezesgető állapota egy ily nagyobb kaliberű és jobb társadalmi pozíciót ambícionáló egyéniségének megfelelő hatáskört és pozíciót nem biztosíthatván, arra kényszerítette őt, hogy ezt a csilligó ajánlatot elfogadjja. Így lett Kronfeld Jenő a közös hadsereg tényleges hadnagya, majd rövid idő múlva főhadnagya.

Mindenütt szívesen látták a behízelgő modoru snajdig tűzértiszteit. Leggyakrabban a lipótvárosi előbbkelő körökben lehetett látni. Ez az anyagilag nagyon is föltette álló társaság arámlata vitte őt fokoztatott a jövedelmével arányban nem álló úri passziókba. Utóbbi időkben már érezte a közelgő veszedelmet. Azért sokat foglalkozott azzal az eszmével, hogy kilép a hadseregből és polgári állást keres. E tervét közölte is barátaival. Jóakarói tisztes állást helyeztek neki kilátásba, de úgy látszik, hogy ez pusztán ígéret maradt.

A jourok, kaszinók és orfeumok látogatásával járó költségek által okozott apróbb hézagokat azzal töltötte be, hogy lóvásárlásokkal és közvetítésekkel foglalkozott.

Az olcsón vett lovat jól betanította, aztán jó haszonnal tudott rajta. De ez a kis mellékereset utóbb már nem volt képes anyagi bajait eloszlatni. Előbb Grünhut nagyfuvaros, aztán Holitszer Gusztáv czégek nevére váltót hamisított. Ezt követte a már említett Deutsch Tibor-féle váltóhamisítás. Ezt a váltót január másodikán értékesítette egy helybeli pénzintézetnél. A kapott pénzösszeg egy részét apróbb adósságainak kiegyenlítésére fordította.

Két nappal szökése előtt a lipótvárosi kaszinóban volt. A helyiség egy félreeső zugában húzódott meg. Barátai faggatták, kérdezték: mi baja. Félkértek, hogy zongorázzék. És a jó Muki, aki sohasem tagadta meg barátai kívánságát, nem volt képes a kérésnek eleget tenni. E percztől fogva barátai nem is látták.

Az ezred parancsnoksága, amint a szökést megtudta, értekezletet tartott. A tárgyalásról jegyzőkönyvet vettek fel. Konstatálták, hogy a rábizott pénzekben a hiány háromezer forintra rug. A végrehajtászerű biztosítás szüksége fennforogván, az ügy lebonyolításával dr. Rózsa Vilmos ügyvédet bízták meg. A parancsnokság e megbízása alapján az ügyvéd benyújtotta a kérvényt az V. kerületi járásbíróshoz, mely a biztosítási végrehajtást a sikkasztott összeg erejéig elrendelte.

Dr. Rózsa Vilmos ügyvéd ez alapon tehát ma délután megtartotta a biztosítási végrehajtást ugyan csak a rendőrség közbenjöttével, mely a pecsétet szedte le a bezárt ajtókról.

Összesen ezerhatvencz forint értékű ingóságot találtak és foglaltak le. Szőnyegek, luxustárgyak voltak a lefoglalt ingóságok. Találtak még kifizetetlen számlákat és koronás-bankokból kölcsön utján szerzett befizetési könyvecskéket, továbbá egy levelet, melyben egy tizezer forintos kötelezvény volt, melyet azonban nem értékesíthetett.

A bíróság zárgondnokul Takács Sándort, dr. Rózsa Vilmos segédjét neveztek ki, aki a lakást bezárta és a kulcsot magával vitte.

Kronfeld Jenő szökését nagyon megkönnyítette a polgári öltözék, mely a karcsu, magas parolihoz szokott csinos tisztet ugyancsak, kivehette a formájából. Volt barátai azt hiszik, hogy India felé vette útját.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Rothauser Teréz. Ez a jeles művész itt cseperedett föl és itt tanult magyar földön. Miután jelenleg a berlini udvari operaházban énekel és ott igen előkelő helyet foglal el, a mi gyermek frazeológiánk meg fogja róla állapítani, hogy „külföldön szerez dicsőséget a magyar névnek.” Szerez, de nem a magyar névnek. Szerez a németnek és szerez — méltán — önmagának. Mert minden művész a maga fényét csak arra a nemzetre veti, amely nemzetnek a kulturája föl tudta szívni. Ha a mi kulturánk annyira meg fog erősödni, hogy művészeinket nemcsak emlőnkhez, hanem géniuszunkhoz és intézményeinkhez tudjuk majd lánczolni, az lesz majdan a mi tisztességünk; de ha a mi kulturánk erre nem képes és egy másik nemzet kulturájának kell közbelépnie, hogy a magyar művészi energiák el ne kallódjának, az annak a másik nemzetnek a tisztessége. Rothauser kisasszonyt ma este hallottuk a Royalban. Művészi értelme igen magas, művészi lelkiismeretessége talán még magasabb színvonalon áll. Mindent, ami az énekben zenei és technikai elem, a legmesszebbmenő precizitással dolgoz ki, semmit el nem csen, semmit el nem lapít és el nem dilettánszkodik. Ez az, ami az éber és érzékeny hallgatónak oly végtelenül jól esik. A művésznek mezzosopránját a g-ig tiszta fény borítja és drámai erő duzzasztja. És bár nem határozott egyéniség, izlése és finom intuíciói oly gazdagok, hogy teljes közvetlenséget hoz létre közte és a hallgató között. Tudásával és értelmével olyan nehézségeket küzdött le, aminőket például Strauss Rikárd dala („Traum durch die Dämmerung”) támaszt az énekesnek. Mennyi technikai és kifejezésbeli kényesség egy kis dalban! Megjegyezzük, hogy ez Straussnak egyik legpoétikusabb erejű szerzeménye, amely tar-

almasabb nem egy szimfonisztikus művénel. Rothauser kisasszonynak ma este olyan sikere volt, aminőre a hangversenyterem dobogóján az utóbbi években alig emlékszünk, hogy lett volna magyar énekesnőnek. A hangversenyben közreműködött Perényi István, egy képzett fiatal gordonkás; játéka jobb volt, mint a gordonkája, amelyet talán ki kellene cserélnie. m. g.

* Operaház. A magyar királyi operaházban holnap, kedden, a „Roland mester” előadása, R. Hilgermann Laura asszony hirtelen megbetegedése miatt elmarad, s helyette a „Tannhäuser” kerül színre, melyben a főbb szerepeket Dióssyné, M. Rotter Gizella, Perotti, Takács és Ney énekelik.

* Midás király. A Népszínház legközelebbi ujdonsága, Barna Izsó „Midas király” című operetteje lesz, amelynek szövegét Ujváry Béla írta. Az új operette pénteken kerül színre. A főszerepeket Hegyi Aranka, Z. Bárdi Gabi, Csatai Zsófi, Vidorné, Németh József és mások játsszák.

* Várszínház. A „Mignon” czimszerepében ma este Várady Margit vendégszerepelt. A kisasszony, akit már több hangversenyből ismerünk, igen intelligens énekesnő. A hangja nem épen nagyterjedelmű, de tisztán cseng és jól iskolázott. Játéka is ügyes. A szépszámu közönség nagyon rokonszenvesen fogadta és a felvonások alatt és után többször kitapsolta a lámpák elé.

* Estély a lipótvárosi kaszinóban. A lipótvárosi kaszinó január 21-én este fél tíz órakor D'Albert Jenő zongoraművész és Messchaert János hollandi királyi kamaraénekes közreműködésével hangversenyt rendez.

* Kamarazene. A budapesti kamarazene-egyesületnek szerdára, január 18-ikára kitűzött hangversenye, Hubay Jenő megbetegedése miatt, elmarad. Az e hangversenyre váltott napijegyeket a „Harmonia” becseréli, mert ugyanez a műsor Forrai Sándor zongoraművész közreműködésével február 5-én kerül előadásra. A legközelebbi est január 28-án lesz D'Albert Jenő közreműködésével.

* Fulda új darabjai. A berlini Lessing-színház e héten Fuldának két egyfelvonásos apróságát fogja bemutatni. Az egyik a „Rovás”, amelyet a szerző nemrégiben olvasott fel a berlini újságírók javára, a másiknak czime „Egy becsületbeli ügy.” Mindkét darabnak komoly tárgya és erősen szociálisztikus színezete van.

* Sedlmair és Mahler. Sedlmair Zsófia, a bécsi udvari opera énekesnője, aki hosszabb időn át Budapesten is vendégszerepelt, összetűzött Mahler Gusztáv igazgatóval. A művész most elbocsátását kérte.

* Színház megnyitása Seps-Szent-Györgyön. Ez a csinos székelly város (melynek Háromszék 1848-iki hőstörténetében oly ragyogó szerepe volt), nagy költséggel remek kis színházat épített az elmúlt fél év alatt. Párja nemhogy az egész székelly-földön nem akad, de egész Erdélyben sincs. Kolozsvárt kivéve. Ez az a z e l s ő á l l a n d ó s z é k e l y s z i n h á z! A többi székely városokban — még Maros-Vásárhelyen is — csak improvizált, kopott és szűk helyiségekben nyomorkodik a színpad; Seps-Szent-György tehát e tekintetben is valamennyi székelly és erdélyi várost túlszárnyalt, a dús gazdag Brassót is. A tágas, (450 nézőre való) és igen csinos nézőtér, vidám rokokó-stílusban, dús aranyozással és csinos plafond-festményekkel van díszítve és igen könnyen gyönyörű, alkalmas táncsteremmé is átalakítható. Az állandó színpad pedig, mely 10 méternyi proscenium-nyílással bír, szintén díszesen festve, minden szükségességekkel el van látva. Két nagy öltöző-helyiség, tágas előtér, ruhatár, kényelmes buffet-terem és három külön lépcsőzet egészíti ki a színházat, amelynek ünnepélyes megnyitása január 14-én történt meg. Ez alkalommal a „Prológ” után a Herceg Ferencz „Három testőr” című bohozatát adták elő a sepsi-szent-györgyi műkedvelők kitűnő sikerrel, amit reggelig tartó pompás táncmulatság követett. Ez első székelly-színház létesítésében a főérdem ifjabb Gödri Ferencz polgármestert illeti, aki nemcsak az egész építkezést vezette nagy fáradsággal és buzgalom-

mal, hanem még a csinos megavító-prologot is ő maga írta hozzá sikerült alexandrinosokban. A város közönsége nyomban ki is fejezte elismerését és háláját a jeles ifjú polgármester iránt, akit ezüst irókészlettel és aranytollal leptek meg.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

Irodalmi ünnepélyek. A pozsonyi Toldy-kör, mint tudósítónk jelenti, Thaly Kálmán elnöklésével tegnap tartott közgyűlésén elhatározta, hogy az idén három országos ünnepséget rendez: Petőfi halálának ötvenedik, Vorosmarty születésének századik és a kör fönállásának huszonötödik évi fordulóján. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy gróf Zichy Jenőt fölkéri egy fölölvásás tartására.

Az izraelita irodalmi társulat kiadványai. Az izraelita magyar irodalmi társulat két díszes kötettel lép az idén a könyvpiacra. Az egyik a Bacher Vilmos és Bánoczi József szerkesztésében megjelent Évkönyv, mely a társulati közleményeken kívül ezuttal különösen gazdag irodalmi részt (23 ívet) foglal magában. Ez az irodalmi almanach rendszeren sok becses olvasmányt szolgál, most is ki kell emelnünk belőle dr. Blau Lajosnak Erzsébet királynéről szóló megemlékezését, Frisch Armin egyházpolitikai tanulmányát, Peisner Ignác Hermán-Politzer Bertha és Szántó Kálmán szép-irodalmi dolgozatait, a versek közül Makai Emil imádságos költeményét („Ágyban, párnák közt”), Radó Antal fényes Byron-fordítását („Jefte lánya a héber melódiákból”) Telekes Béla grásztkolteményét és Lenkei Henrik drámai versét, a „Kain halálát.” Kiváló kulturtörténelmi érdekességű Mandl Bernát közleménye is. („Kazinczy és a zsidók”). A társulat másik kiadványa dr. Bernstein Béla szombat-helyi rabbinusnak történelmi monográfiája „Az 1848—49-iki magyar szabadságharc és a zsidók.” Ehhez a huszonkét íves, igen fáradságos forrástanulmányok alapján készült munkához, melyből mai tárczarovatunkban „Zsidó honvédek” cím alatt közlünk mutatót, Jókai Mór a következő előszót írta:

Szomorú jelenség volna, ha még a jelenkorban Magyarországon afölött kellene vitatkozni, hogy az emberi és polgári jogok a haza minden lakójára nézve általánosak legyenek. Ezt megállapítják törvényeink; de még szilárdabbá teszi a közérzület.

Ámde az ész-tan örök szabályain túl, az igazság eszményi fölfogásán fölül maga az életlé vált tényállás biztosítja az írott törvények szilárdságát.

Magyarországon a Mózes hitvallás népe, a héber faj, mindenkor legbüzsőbb híve volt és maradt a magyar állameszmének, a szabadságnak.

A legnagyobb megpróbáltatás korszakában, a 48—49-iki szabadságharc alatt, bizonyította ezt be legigazabban.

Amidőn a hazának minden másajku népfajai, amelyekkel a magyar szabadságot megosztotta, amelynek fiait a jobbágyságból felszabadította, földeiken urrá tette — fegyverrel támadtak ellene, ugyanakkor a héber faj vérére, vagyonát és szellemét hozta áldozatul a magyar nemzet, az alkotmányos szabadság megvédelmézésére — az a héber faj, melyet egyedül felejtett ki a törvényhozás az alkotmány sánczaiból, az a zsidó nép, mely egyedül nem kapott polgárijogot, egyenlőséget e hazai milliói között.

Mégis szerette a hazáját.

Ezen csodálatos hazaszeretetnek nagyszámu adatait találjuk e könyvben összegyűjtve.

Én, aki e tanulságos múltnak dicső és gyászos eseményeit keresztül éltem, az akkori intéző körök közvetlen közelében, csak arról tehetek tanúságot, hogy ezek a renöbeszedett adatok valóiak.

A történetirodalom köszönettel tartozik értük az összegyűjtő és rendező kéznek.

A magyar közönség sok megszívlelendő tanulságot fog ezekből merithetni.

A magyar zsidók előtt pedig ama bibliai tűz-oszlopként fog vezetül világitani követésre méltó elődeik példája.

Üdv az olvasónak!

Budapestben, 1898. augusztus 21-én.

Dr. Jókai Mór.

Mind a két könyvet a Franklin-társulat állította ki, igen izlésesen.

Az Akadémiából.

A Magyar Tudományos Akadémia III. (matematikai és természettudományi) osztálya ma délután Than Károly elnöklése alatt ülést tartott.

Az előadások sorát Steindl Imre nyitotta meg, akit az Akadémia legutóbb választott tagjai közé. Az új országház tervezője székfoglalóját tartotta s mi más témát választhatott volna magának, mint épen az új parlamentet? Rövidre fogott értekezésében először is visszapillantást vet a középkori (góth) stílus fejlődéséről a különböző országokban, Francia-, Német-, Angol-, Spanyol- és Olaszországban. Kimutatja, hogy a stílus nemzeti fejlődése nálunk nem volt lehetséges.

Ujabb időben, a gyűjtött motívumok alapján keresett magyar stílust nem választhatta, mert századokra szóló monumentális épületről van szó, melynek megépítésénél egyéni kísérletezésnek nincs helye. Mégis, nem akarta ezt az irányt sem megtagadni, sőt annak fölhasználható részleteit, különösen a festészetben lehető teljességgel föl is használja. Leírja ezután röviden az új parlament berendezését, foglalkozva különösen a szobrászattal és festéssel s végül meginvitálja az akadémiát, hogy tekintse meg az épületet; ő természetesen a legszívesebben fogja tudóstársait kalauzolni.

Steindl előadása befejeztével lelkesen megéljeneztek.

Ezután dr. Laufenauer Károly levelező-tag a haematidrosis szövettanáról értekezett. A vérizzadás, amely ritka, ép oly régen ismert beteges tünet. Már Nagy Sándorról azt olvassuk, hogy vesztett csatája után felindulásában véres veríték lepte el testét. Vérizzadó volt Herodes és assisi Ferenc is. Ujabb időben valóságos csudaszámba ment Latean Lujza, a belga leány, aki ideges rohamai alkalmával homlokán, két tenyerén és talpán vért izzadott. A vizsgáló orvosok ideges természetűnek nyilvánították a bajt.

A vérizzadás tudományos kutatói a baj keletkezését illetőleg kétféle nézetet vallanak. Egyik részük azt hiszi, hogy a bőrbe beágyazott véredek repednek meg s így kerül a vér, izzadtsággal vegyes, a bőr felszínére; mások — és ezek képezik a többséget — azt állítják, hogy a vér tisztán átszűrődés útján jó az izzadtság-mirigyek ürterébe.

Az előadó egy betegénél, akinél fejfájás kíséretében időnkint vérző folt jelent meg a fejtetőn, műtétet kellett végezni ép a vérző hely szomszédságában. Így lehetségessé vált a pontos mikroszkopikus vizsgálat, melynek eredménye a következő:

1. Edényrepedésre valló véromlány a bőrben nem találtatott, 2., ellenben vér található az izzadtság-gomoly járataiban. E leletből következik, hogy a vér tényleg átszűrődés útján jó a környező véredényekből a mirigy ürterébe; semmi kétséget sem szenved, hogy a vérzés vaso-motorius természetű.

Laufenauer még három előadást mutatott be. Az egyik dr. Schaffer Károlyé, aki kimutatja, hogy a terjedő hűdéses elmezavar lefolyásában a gerincvelőben ugyanolyan elváltozások fejlődnek ki, mint a hátingerincsorvadás alatt. A másik dr. Hajós Lajosé, aki számos göröcsövi rajz kíséretében taglalja azokat a finom agybeli elváltozásokat, amelyek a nehézkorban szenvedőknél előfordulnak, s a melyekben e betegség okát keresni kell. A harmadik dr. Ranschburg Pálé, aki azt fejtegeti, hogy a hysteria tünetei sem a ma divó tisztán lélektani, sem a pusztán materialis magyarázat alapján, hanem csakis a két álláspont egyesítésével fejthetők meg.

Schuller Alajos bemutatta Korda Dezsőnek egy dolgozatát, amely azt bizonyítja, hogy a melegség a mágnesezett vashan lassabban terjed a mágneserők irányában, mint a többi irányokban.

Dr. Plósz Pál levelező-tag mutatta be végül egy dolgozatát, amelyben szerzőtársai: dr. Doktor Károly és dr. Pozsonyi L. Jenő voltak. A dolgozat kísérleti vizsgálatok segítségével elért eredmények alapján azt fejtegeti, hogy a tápszerekkel bevett szénhidrátokból a májban glycogen mellett zsírok is képződnek. Így tehát a májat sok más működése mellett zsírképző szervnek is kell tekintenünk.

FŐVÁROS.

(Hozomány.) A Gizella- és Mária Valéria-kihásítási alapítványból kilencz szegény menyasszony kap öt-öt száz forintot kelengyére. A folyamodványokat február tizenötödikéig kell beadni. A menyasszonyoknak tizennyolcz éveseknél idősebbeknek kell lenniök.

(A budai királyi vár biztosítása.) A budai királyi várat most biztosították tűzkár ellen. Az épület tizenkét, a belső berendezés másfél millió forintra van biztosítva.

(A városi tűzkárbiztosító intézet.) A pénzügyi bizottság a városi tűzkárbiztosító intézet és a tűzoltóság jövedelmét azzal is szeretné növelni, hogy a tűzoltók fáradozását a károsodottakkal az el nem pusztult vagyon értékéhez képest megfizetné. A tanács ma délelőtt foglalkozott ezzel a dologgal s a bizottság óhaját teljesíthetetlennek találta. Azt is javasolja a közgyűlésnek, hogy a pénzügyi bizottság javaslatának ezt a részét ne fogadja el.

(Nem lesz buffet.) Az éjjeli közgyűlésen nagyon megeheztek, megszomjaztak a városatyák s rögtön indítványt is adtak be az iránt, hogy valahol a közgyűlési terem szomszédságában buffetet rendeztessen be a város. A tanács ma délelőtt tárgyalta az indítványt s abban a véleményben volt, hogy a buffet fölösleges is, és költséges is.

(Villamosvasut a Hungária-köruton.) A tanács utasította a mérnöki hivatalt, hogy a Hungária-körutra tervezett villamosvasut vonalába eső telekből a vasutépítésre szükséges részek kiasajátítására tegye meg az előintézkedéseket.

Szervezési reformok.

(Értekezlet a városházán.)

A főváros szervezési szabályrendeletének módosítása tárgyában ma délután értekezlet volt a régi városháza tanácstermében, Halmos János polgármester elnöklése mellett, előadó Rényi Dezső főjegyző volt.

Említettük, hogy a szervezési javaslatainak tárgyalására kiküldött ad hoc-bizottság a múlt évi október hónap 5-ikén tartott ülésé alkalmával elhatározta, hogy olyan értelmű előterjesztést tesz a közgyűléshez, hogy a Márkus József polgármester-sége idejében bemutatott javaslatokat vegye le a napirendről s egyuttal a mulhatatlanul orvosolandó bajok megszüntetésére nézve tegyen megfelelő intézkedéseket, főleg olyanokat, amelyek nagyobb rázkódtatás nélkül életbeleptethetők s amelyek a háztartásra ujabb teherrel nem járnak.

A sürgösen orvosolandó bajok közül a bizottság kijelölte a következőket:

1. A polgármester fölmentendő a kisebb folyó ügyek elintézése alól.
2. Az ügyosztályok ügyköre — köztük az elnöki és személyzeti ügyosztály is — újból és arányosabban csoportosítandó.
3. Az adóügyosztály megszüntetendő s helyette a közlekedési ügyek részére egy új osztály állítandó föl.

A kérdés az, vajjon lehet-e az, adókezelést teljesen decentralizálni, anélkül, hogy a jelenlegi szervezet egyéb részei mélyebben érintetnének s hogy ezzel a háztartásra nagyobb teher ne háruljon.

A polgármester a mai ülésen bemutatott előterjesztésében, igenlőleg válaszol erre a kérdésre. Az adókezelés decentralizálása minden költség-többlet nélkül keresztülvihető s az adóhivatalok jelenlegi létszáma teljesen elegendő a tervbe vett szervezéshez is. Bizonyára jobb és gyorsabb lesz az adókezelés, amelynek a súlypontja különben már is a kerületekben van.

Minthogy tehát az adóügyosztály megszüntethető, föl lehet állítani az új közlekedési ügyosztályt s ezzel az ügyosztályok ügykörét arányosabban állapíthatják meg és segítve lesz a polgármester hivatali tulterheltségén.

A polgármester ma bemutatta a módosított szabályrendelet-tervezetet az adóhivatal hatáskö-

ről és szervezéséről, valamint a másikat a szervezési szabályrendelet egyes intézkedéseinek módosítása tárgyában.

Steiger Gyula főeloslegesnek tartja, hogy a központi adószámvitel és főpénztár a mai alakjában fentartassék. Ha a decentralizáció megtörtént, akkor azt teljesen végre is kell hajtani. Minden teendő, ami az ellenőrzésre vonatkozik, a kerületi eljárások ügykörébe utalando. Így nagy megtakarítást lehet elérni s az így nyert összegeket a kerületi kezelés javítására fordítani. Utalást tesz e tekintetben Márkus József tervezetére, amelyben ugyanezt czélozta.

Radocza János szerint szükséges, hogy legyen központ, ahol az összes kerületekből befolyó adókat nyilvántartsák.

Stiller Mór az előterjesztés súlypontjának az adóhivatalok megszüntetését látja s ez a körülmény azt vonja magával, hogy a központi adópénztárt meg lehet szüntetni, míg a központi adószámvitelt, mint ellenőrző közeg, fentartandó. Ez végzi ugyanis a nyilvántartását az összes fővárosi pénzkiszámlák.

Halmos János polgármester előadja, hogy Márkus József, mint polgármester, az adókezelés teljes decentralizációját akarta keresztülvinni. E czélból a közigazgatási adószámvitelt az adószámvitellel s a közigazgatási pénztárt az adópénztárral kívánta egyesíteni. De gondoskodott arról, hogy legyen egy központi ellenőrző organum: s ezért tervezte az adószámvetésügyi osztályt.

Ha — ugymond a polgármester — a bizottság nagyszabású átalakítást kíván, az is keresztülvihető, de nem költségkímélés nélkül s csakis hosszabb tárgyalások alapján, míg a most bemutatott tervezet, amely sok mutatkozó baj megszüntetésére van hivatva, a legrövidebb idő alatt s külön költségek nélkül léptethető életbe. Kéri tehát a javaslat elfogadását.

Lamp! Hugó főszámvető a kezelés helyesége szempontjából ellenzi a központi főpénztár megszüntetését.

Rózsavölgyi Manó nem fogadja el a főszámvető főfogását s kívánja, hogy az adószámviteli hivatalt szűkebb körre: tudniillik az ellenőrzés végzésére szorítsák, a főpénztárt pedig szüntessék meg.

Kollár Lajos szintén nem tartja a mai alakjában fenttarthatónak a központi főpénztárt.

Az elmondottak után Steiger Gyula oda módosítja a kívánatát, hogy az adópénztárt föltétlenül szüntessék meg, a központi adószámviteli hivatalt pedig redukálják.

Fenyvesi Adolf, Rácz Károly, Faller Ferenc tanácsos és Hanray Sándor VIII. kerületi előjáró hozzászólása után kimondotta a bizottság, hogy a központi adószámviteli hivatalt fenn kívánja tartani, ellenben javasolja az adópénztár megszüntetését.

A polgármester további javaslatait némi módosítással elfogadták. Ilyen módosítás az, hogy az ujonnan szervezendő közkezelésügyi bizottságnak nem tíz, hanem harmincz tagja lenne s ezeket a főügyészen, főszámvetőn és főmérnökön kívül a törvényhatósági bizottság kebeléből választják.

Az ekként elfogadott javaslatokat a tanács utján a közgyűlés elé terjesztik.

VIDÉK.

(A mosoni villamos vasút.) A Magyar-Óváról Mosonig vezető villamos vasút szubvenziójának ügyét a szerdai közgyűlésen fogja tárgyalni Moson vármegye. Az új vasútra, mely a bécsbrücki és pozsony-szombathelyi vonalakat is egybekapcsolja, Magyar-Óvár város 30.000, Moson város 10.000 forint segélyt szavazott meg, a megye pedig külön akarja szubvenzionálni az új vállalatot. A közönség körében nagy mozgalom indult a vasút ellen: azt hiszik, hogy ezzel is úgy járunk, mint a vármegye másik két vicinálisával, amelyeket nagy áldozatokkal talpra állítottak, s amelyek aztán teljesen negligáltak a közönség érdekeit.

(Torontálmegye közgyűlése.) Torontálmegye mai rendkívüli közgyűlésében, melyen a tagok szokatlan nagy számban jelentek meg, báró Nikolics Fedor valóságos belső titkos tanácsos indítványt tett, hogy a megye közönsége Rónay Jenő főispán iránt, kit egy fővárosi lapban alaptalan rágalommal meghurcoltak, szeretetének, ragaszkodásának és tántoríthatatlan bizalmának adjon kifejezést. Rohonczy Gedeon országgyűlési képviselő

és dr. Demkó Endre hozzászólása után az indítványt egyhangulag lelkesedéssel elfogadták. A főispánt az egész közgyűlés alatt tüntetően ünnepele. A közgyűlésen jelen voltak többek közt: gróf Csekonics Endre, gróf Karácsonyi Jenő valóságos belső titkos tanácsosok, báró Gerliczy, gróf Szapáry Pál, báró Gudenusz, Papp Géza, Babics József, Belicska Béni és Demkó Pál országgyűlési képviselők.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— **Balerina, aki nem tánczol.** Érdekes pörben döntött ma a budapesti törvényszék polgári felebbezési tanácsa. A múlt nyáron egy német imprezárió budapesti leányokból „Ungarisches Magnaten-Ensemble” hangzatos név alatt orfeumi csoportot állított össze. Egyik ügynöke mézes-mázos ígéretekkel rávette Paragh Jozefin varróleányt, hogy álljon be a csoportba és menjen a társulatul Kémetországba. A leányt elkápráztatták az ígéretek és aláírta a szokásos szerződést, amely szerint havonként negyven forintot és teljes ellátást kap, de kétszázötven forint bánatpénzt fizet, ha bármilyen okból megszegi a szerződést. Azután megkezdődtek az ének- és táncpróbák. Mert, mint rendszeren történni szokott, Paragh Jozefin ép oly keveset tudott ezekből a művészetekből, mint a csoport többi tagjai. Hanem az orfeum-iskolában uralkodó szokások és erkölcsök idejekorán visszariasztották Paragh Jozefint. Azonkívül tánc közben is azt érezte, hogy egészségi állapota sem engedi meg neki az ugrálást. Orvoshoz ment és ez életveszélyesnek mondta a leányra nézve a táncot. Ilyeténképen megtagadta a szerződés betartását, hivatkozva állapotára, mint vis majorra. Az imprezárió azonban bepörölte és követelte a bánatpénzt. Az elsőbíró elutasította az imprezáriót, mire ez felebbezett. Ma aztán a felebbezési tanács helybenhagyta az elsőbíró ítéletét.

— **A puchói földesur szabadlában.** Jankovich Gyulát, akit a múlt héten egy budapesti terménykereskedő-czég feljelentése alapján letartóztattak, tegnap szabadon bocsátotta a törvényszék. Mint ismeretes, Jankovich bizonyos Schwarcz Zsigmond nevű budapesti ügynökkel együtt került bele a csalási ügybe, amelyért letartóztatták. Az ügynök családja azonban a feljelentő czéggel rendezte az ügyet és így a magánpanaszt visszavonták. Ennek a következménye volt a szabadlábrahelyezés.

Az első sajtópör.

(Esküdtzéki tárgyalás.)

A budapesti büntetőtörvényszék mint esküdt-sajtóbíró ma délután tartotta ez évben első esküdtzéki tárgyalását. Három vádlott szerepelt az érdekes sajtópörben, melynek előzményei a következők:

Vecsery István budapesti földmivelésügyi miniszteri hivatalnok az „Ujpesti Közlöny” című lapban a díjnokok egyesületének elnökéről és választmányáról olyanféle dolgokat írt, hogy a nyugdíjalapot megkárosítják. Erre Darvas Rezső elnök a „Friss Ujság”-ban és „Nemzet”-ben a „Magyar Híradó”-ban olyan czíffal cikket tett közre, melyben Vecsery látott magára nézve rágalmozást és becsületsértést. Hasonlóképpen sértve érezte magát a „Díjnokok Közlönyé”-nek egy cikke által, melyet szintén Darvas írt. Minthogy pedig a „Magyar Híradó”-ban való közzététel Lecső Elemér díjnok fogadatosította, sajtópört indított Darvas és Lecső ellen együtt. Ily módon a mai sajtópör tárgya egy vád volt Vecsery István ellen és egy viszonyvadás Darvas Rezső és Lecső Elemér ellen.

A tárgyalást Zsitvay Leo törvényszéki elnök vezette Cseke és Madarassy szavazó-bírákkal oldalán. Jegyző dr. Réthy László volt.

Az esküdtzék Zsitvay Leo üdvözlő szavai után így alakult meg:

Dr. Zsengery Soma, dr. Purjesz Ignác, Szabó János, Fillingery Károly, Kiss István, Farkas Gyula, Kamermayer Károly, budai Goldberger Samu, Radics Jenő, Chmela János, Richter Károly, Illits József. Pótagok: gróf Hugonnay Kálmán, Gompercz Károly.

A bizonyítási eljárás a Vecsery ellen indított sajtópör tárgyalásával kezdődött. A vádlóval és az

inkriminált cikkek felolvasása után Zsitvay elnök kihallgatta Vecsery Istvánt, aki az Ujpesti Közlönyben megtámadta az egyesület elnökét és választmányát. Vecsery azonban oly heves szavakat használt és oly izgatottan viselkedett, hogy az elnök kénytelen volt a kihallgatást félbeszakítani. Vecsery védője betérjesztette azokat az okmányokat, melyekkel a cikk állításainak valóságát akarta bizonyítani. A panaszosok képviselője erre ellenbizonyítékokat terjesztett be.

A törvényszék félórai tanácskozás után megengedte a valóság bizonyítását. Erre kihallgattak néhány tanút az országos díjnok-egyesület által indított gyűjtés részleteire vonatkozólag. Azután okmányokat olvastak fel szintén a gyűjtést illetőleg. Az erkölcsi tanuk kihallgatása után a plaidoyer-k következtek.

Az esküdtzeknek a gyűjtés kérdésre kellett verdiktet mondaniok, amelyet Kiss István, az esküdték főnöke éjfél tájt a következőkben hirdetett ki:

Vecsery Istvánt felmentette az esküdtzék. Hasonlóképp felmentette Lecső Elemért. Ellenben elítélte Darvas 8 szóval 4 ellen rágalmozás és becsületsértés miatt.

E verdikt alapján a bíróság Darvas kétrendbeli rágalmozás és egy becsületsértés miatt ötven forint fő- és háromszor husz forint mellék-büntetésre, valamint a perköltségek megtérítésére ítélte.

Az Engel-ügy.

Krecsányi Kálmán VIII-ik kerületi kapitány ma közölte az Engel Mihály és társai ellen megindított kihágási ügyben hozott elsőfokú ítéletét a nyolcadik kerület területén működő borellenőrző bizottsággal.

A bizottság, Hanvai Sándor előjáró elnöklése alatt, nyomban tárgyalás alá vette az ítéletet s az ellen az 53850/97. kereskedelmi miniszteri rendelet 35. szakaszában biztosított jogánál fogva részben felebbezéssel élt, mert enyhének tartja az ítéletnek úgy az elsőrendű vádlottra, Engel Mihályra a tiznapi elzárást, valamint a másodrendű vádlottra, ifjabb Engel Adolfra az 1879. évi XI. törvényczikk 21. szakaszának alkalmazásával a száz forinttal megváltható tiz napi elzárást megállapító részét.

A bizottság az ítéletnek a pénzbüntetést kimondó részében megnyugodott.

A bizottság enyhének tartja ezt az ítéletet, mert azzal az egyetlen enyhítő körülménnyel szemben, hogy a vádlottak büntetlen előéletűek, a súlyosító körülmények egészen halmazzát látja, a hamisítás óriási irányu volt, hosszú idő óta történt, a hamisított borokkal, úgy szólván, az egész országot elárasztotta a czég s még a közönség körében nagyobb bizalomnak örvendő fogyasztási szövetkezeteket is, mint például a máv. alkalmazottak fogyasztási szövetkezetét ilyen borokkal látta el; a büntetés különösen enyhe azért, mert ezzel az egy büntetéssel tulajdonképpen ötrendbeli kihágás torloltak meg.

A bizottság a főkapitányhoz felebbezéssel él még az ítélet ama része ellen, amely az ítéletnek csupán a hazai lapokban való közzétételét rendeli el, akkor midőn az indokolás maga is azt mondja, hogy súlyosító körülmény gyanánt figyelembe kellett venni azt, hogy a vádlottak ama cselekményükkel, hogy mesterséges borokat hoznak forgalomba, a magyar borok iránt nemcsak az országban lakók, de a külföldiek bizalmát is megrendítik, miáltal a magyar bortermelők és kereskedőknek kiszámíthatatlan károkat okozhatnak. Ezért szükségesnek tartja a bizottság, hogy ez az ítélet mindazon államok olvasott lapjaiban közzétételének az elítéltek költségén, amely államokba borkivitelünk van, így Németország, Oroszország, Franciaország, Ausztria, Schwájc, Anglia és az északamerikai Egyesült-Államok egy-egy napilapjában.

Ifjabb Engel Adolf vádlottnál enyhítő körülményül tudatott be az, hogy ez a pécsi telep kezelésébe és vezetésébe közvetlenül alig folyt be,

mert az ottani teendőket nagyjából Engel Mihály intézi és ez tette indokolta a másodrendű vádlottal szemben a büntető törvénykönyv 21. §-ának alkalmazását. Így tehát újabb Engel Adolf száz forinttal megválthatja a tiznap elzárását, amit ő meg sem érez, mert a reá kiszabott pénz-büntetés nincs arányban a jogosulatlanul élvezett haszonnal s ő, aki nagyon is jó üzletet csinált, még csak tíz napra sem zárható be.

SPORT.

† Turfírek. Báró Born Frigyes a jövő szezonban Németországban is akar résztvenni lovával. Legjobb lova Jurátus, mely az év vége felé hasznos lónak bizonyult. — A City and Suburban, melyet Angliában tavasszal futnak, 56 nevezéssel zárult. A legjobb benevezett ló kétséghívó Golden Bridge, melyet a handicaper bizonyosan alaposan meg fog terhelni.

† A fogarasi ménés. Azt írta a napokban néhány újság, hogy a fogarasi ménest feloszlatják. Mint illetékes helyről értesülünk, e hír nem felel meg a valóságnak. Csak annyi igaz a híresztelésből, hogy negyven kanczát a kolozsvári méntelepre osztottak be.

† Vadászatok. Ország Lajos földbirtokosnál tegnap nagy vadászat volt Kis-Teleken. A vadászatot résztvettek: Báró Fejérváry Imre főispán, Daróczy Aladár, Jeszenszky Ferencz országgyűlési képviselő, Krasznay Jenő, Vaniss Sándor főbíró, Rech Dezső stb. Rövid öt óra alatt negyvenhat darab nyulat lőttek. — Nagy vadászat volt a minap Csován, Sugár Sándor nagybirtokánál. A vadászatot résztvettek: Simon Ödön főispán, Fabinyi, Jalsovitzky és Nagy Jenő táblai bírák, Gyöngyössi miniszteri tanácsos, Fridetzky Tamás országgyűlési képviselő, Baditz Zoltán főjegyző, Simon Béla földbirtokos, Szeide honvédszázados, Hügyész Pál, Békeffy József, Walder Lajos építész és mások. Terültre került 253 nyul, 62 fácán és 4 róka.

† Nizzai lóversenyek. A Rivierán ma futottak a meeting legértékesebb versenyét, a negyvenezer koronával javadalmazott Grand Prix de Monaco-t. A 4400 méter távolságú akadályverseny meglepetéssel végződött. Aig volt ember, aki fogadta volna a győztest, pedig ez tavaly ugyan csak e versenyben győztes volt. A részletes eredmény a következő:

1. Vicomte d'Espous de Paul 66 La Belle Ferronnière, 67 kilogramm, lovagolta Watts.
2. Mons. G. Batchelor 56 Cabulet, 61 kilogramm, lovagolta Pininn.
3. Br de Cholet 66 Colombo II., 66 kilogramm, lovagolta Courlade.

Futott tizenhat ló; köztük két német: Behrens A. W. Quillon-ja, mely 13-dik és Knesebeck hadnagy Princessa Signal-ja, mely 8-ik lett.

Bírói ítélet: Erős küzdelem után fejhosszal nyerve, két hoszát a harmadik.

Totalisateur: 10:370 frank. Helyre 10:108 I., 50 II., 59 III.

Könyvfogadások: 4:1 Belfort, 5:1 Feneion II., 6:1 Valois, 8:9 Cabulet, 20:1 Colombo II., La Belle Ferronnière stb.

† Debreczeni lóversenyek. A debreczeni lovaregylet titkársága is közhírré tette kétnapos meetingjének versenyfeltételeit. Ezek szerint április 15-én és 16-án lesznek Debreczenben a szokásos lóversenyek. A programjuk a következő:

Első nap.

- I. Nyeretlenek eladóversenye. 1200 korona, távolság 1600 méter.
- II. Debreczen díja. Díj 100 darab császári és királyi arany. Távolság 1400 méter.
- III. Hortobágyi díj. 1400 korona, távolság 1600 méter.
- IV. Eladóverseny. Díj 1700 korona, távolság 2000 méter.
- V. Nyulási gátverseny. Díj 1400 korona, távolság 2400 méter.
- VI. Szentgyörgyi akadályverseny. Díj 1400 korona, távolság 4000 méter.

Második nap.

- I. Nyeretlenek versenye. Díj 1200 korona, távolság 1200 méter.
- II. Totalisateur-verseny. Díj 1700 korona, távolság 2400 méter.
- III. Eladóverseny. Díj 1200 korona, távolság 1600 méter.

VI. Eladók gátversenye. Díj 1200 korona, távolság 2400 méter.

V. Eladók akadályversenye. Díj 1200 korona, távolság 3200 méter.

VI. Nagy akadályverseny. Díj 2000 korona, távolság 4800 méter.

VII. Mezei gazdák versenye. Díj 220 korona.

Nevezési zárnapp és bejelentési határidő április hó ötödike. Nevezni lehet Engeszer József egyleti titkárnál Debreczenben Szt.-Anna-utca 31. szám alatt.

† A műkorcsolyázás világbajnoksága. Bécsben folyó hó 29-én lesz a küzdelem a műkorcsolyázás világbajnokságáért. A nevezések most történnek. Eddig a következő championok jelentettek: Engelmann Ede (1892 és 1894), Fux Gillert (1896), Hügel Gusztáv (1897), Pauchin Sándor (1898), Salchow Ulrich, Föllner Ernő és mások.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

New-York, január 16.

	január 16. cents	január 14. cents
Buza januárra	—	—
„ márcziusra	78 ³ / ₈	78 ³ / ₈
„ májusra	75 ⁵ / ₈	75 ¹ / ₄
Tengeri májusra	41 ¹ / ₈	42

Chicago, január 16.

	január 16. cents	január 14. cents
Buza májusra	71 ² / ₈	71 ¹ / ₈
Tengeri májusra	37 ¹ / ₈	37

Mezőgazdaság.

A gabona uszora. Ma délből fogadták az igazság-bel- és földművelésügyi miniszterek a képviselőházban a volt határvidékek kiszáradásának tizenöt tagu küldöttségét, mely terjedelmes memorandumot nyújtott át a minisztereknek nemcsak az ott, de az egész országban dúló gabona uszora k törvényileg leendő betiltása érdekében. A memorandum kimutatta, hogy kiszáradt már régóta színylenek ezen lelketlen üzelmek miatt. Az ilyen uszorások kihasználják a kiszáradt anyagi szorultságok helyzetét, már február-márcziusban megveszik tőlük a még jóformán el sem vetett termést, 4—5 forintért métermázsánként, holott annak tényleges ára 7—8 forint. A kiszáradtól pedig aláírt váltója alapján aratáskor 12 forintot követelnek az adott 4 forintért. A kiszáradt hiányos műveltsége teszi lehetővé, hogy mindenből kifosszák, szükséges tehát, hogy a törvényhozás óvja meg a káros hitelezéstől. A miniszterek kegyesen fogadták a küldöttséget, melyet dr. Abonyi Henrik ügyvéd vezetett és dr. Szivák Imre országgyűlési képviselő mutatott be. A miniszterek kijelentették, hogy miután ép jelenleg a királyi kúriánál a délvidéki gabonauszora perek döntés alatt állanak, ha esetleg abban elég garancia nem nyújthatnak, a kormány a törvényhozás útján fogja a szükséges lépéseket megtenni.

Ipar és kereskedelem.

Országos magyar bányászati és kohászati egyesület. A legutóbb tartott közgyűlésen a tisztikart a következőképen alakították meg: Elnök: Hüttl József, igazgató: Mály Sándor, gazda: Náray Gyula, titkár: Tavi Károly, pánztáros: Bárdos Lajos. Választmányi tagok: Benes Gyula, Böckh János, Farbak István, Förster Nándor, Graenzenstein Béla, Kauffmann Kamillo, Tóth Gáspár, Szathmáry Béla, gróf Teleki Géza, Veress József, Wagner Vilmos, Zsigmondy Árpád budapestiek, továbbá Borkély Lajos, Hermann Hugó, Gálócsy Károly, Keperly Antal, Singer Bálint és Wiesner Rajmond vidékiek.

A tanoncziskolák tanítási ideje. Báró Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter Budapest székes főváros tanácsához a következő átiratot intézte: „A tanoncziskolák tanítási idejének megváltoztatása ügyében beadott felszólamlások tárgyában mult évi június hó 1-én 25,515 szám alatt kelt felterjesztése meilékleteinek visszaküldése mellett értesítem a tanácsot, hogy egyetértve a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrral, helyeslém, hogy az összes községi tanoncziskolákban a tanítás idejét hétfőn, szerdán és pénteken délutáni 5—7 óra

közt tűzte ki. Mert bár a felszólamlások azon részét, hogy a tanonczok az 5 órától 7-ig való oktatás által a munkától sok időre vonatnak el, magam is méltánylom — mégis egyelőre — tekintettel az előadásoknak más nappali órákban való megtartása elé tornyosuló igen nagy nehézségekre, az előadott javaslatokban minden igényt kielégítő módzatot nem véltem tarthatni. Arra pedig, hogy az oktatás a nappali órákban történjék, magam is súlyt fektetek. Az országos iparegyesületnek és több ipartestületnek a tanítási idő megváltoztatása tárgyában beadott kérelmét tehát annál is inkább el kell utasítanom, mert tudomásom szerint a székes főváros iparoktatási bizottsága épen a tanács kezdeményezése folytán ez idő szerint foglalkozik az iparostanoncziskolai tanítási ügy rendezésével. E rendezés legmegfelelőbb módja nézetem szerint az lenne, ha az iparostanulók részére önálló iskola-épületek állítatnának fel, és tisztán ezen iskolák részére alkalmaztatnának a tanítók. — Ezen esetben az oktatás egész nyáron át tarthatna, s a különböző iparágak igényeihez képest lehetne a tanonczok iskolázásáról gondoskodni. Ez alkalommal egyébként figyelmébe kívánom ajánlani a tanácsnak, hogy nem lehetne-e a tanítási időt átmenetileg télen reggel 7—9-ig, nyáron 6—8-ig berendezni, amint az külföldön sok helyütt gyakorlatban van. Végül felhívom a tanácsot, hogy az ügy újabb rendezésénél tegye magát az ipartestületekkel érintkezésbe, hogy azok óhajait is mérlelgesse a kérdés eldöntésénél.

Kőbányai sertéspiacz, jan. 16. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) 45-46 kr.-ig. Közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) 45—46 krajczár. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) 48—48-5 krig. Közép (páronkint 251 320 kgrig terjedő súlyban) 47-5—48 kr. Könnyű (páronkint 250 kgrig terjedő súlyban; 47—48 kr. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kgr. felüli súlyban) 46-5—47 krajczár, közép (páronkint 240—260 kilogramm súlyban) 46—46-5 krajczár. Könnyű páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban 43.—44. krajczár. Sertéslétszám: 1899. jan. 14. napján volt készlet 32080 darab, január 15-én felhajtott 644 darab, január 15-én elszállított 1326 drb, január 16-ára maradt készletben 31393 darab. A bizott sertés üzletirányzata csendes.

Budapesti konzum-sertésvásár, jan. 16. A ferenczvárosi petroleumraktárnál levő székesfővárosi konzum-sertésvásárra 1899. január 14-én érkezett 111 drb. Készlet 866 darab, összes felhajtás 977 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 457 drb, elszállítatlan maradt 520 drb. Napi árak: 120—180 kilós 42—44 krajczár, 220—280 kilós 42-5—45 krajczár, 320—380 kilós 43—45-5 kr, öreg nehéz 43—44 krajczár, malacz 42—44 krajczár. A vásár hangulata lanyha volt.

Budapesti juhvásár, január 16. Felhajtottak belföldi hizlalt ürüt 331 darabot, kiverő juhot 100 darabot. — Napi árak: belföldi hizlalt ürü 12—17 forint páronkint, 18—20-50 forint 100 kilónkint, elősúlyban. Kiverő juhok 5—10 forint páronkint.

Pénzügy.

Budapesti Bankegyesület. A társaság közli, hogy új vezérigazgatója, Frankl József, ma kezdete meg működését a banknál.

Sorsolás.

Herczeg Salm sorsjegyek. A Salm herczeg-féle sorsjegyek mai huzásán a 40,000 pengő forintos főnyereményt az 51761 számú sorsjegy, a 4000 forintos második nyereményt a 38954 számú sorsjegy és a 2000 forintos harmadik nyereményt a 90882 számú sorsjegy nyerte meg.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, január 16.

A tavalyi szeptemberi buza.

Ime második felét röjjük január havának; rohamlépésben közeledünk a tavasz felé, amely — igaz, csak a Bőrzé-kalendárium szerint — néhány hét múlva ránk köszön, mert hát a gabonacsarnokban február huszonötödikén, amikor benyújtják leszámolásra a márcziusi kötéseket, könyörtelenül kezdetét veszi a kikeleti időszak, legyen bár odakünn hideg, hó és fagy. Tehát küszöbön van a tavasz: a tőzsdén pedig ma zengé hattudalát az — ósz!

A börzebírótság ugyanis több, rég huzódó perben ítélkezett, oly ügyekben, amelyek eldőlése elé a szó szoros értelmében a legelőnékebb kíváncsisággal néztek az érdekeltek; és ezek alatt nem-

csak a pereskedő feleket, hanem az összes tőzsde-tagokat érintjük, mivel ugyszólván a jövőre is mérvadó precedensről volt szó. A tavalyi szeptemberi buza-ügyletekből fennmaradt keresetek tárgyalására csak ma került ugyanis a sor, minekutána már ötször hivatalból elhalasztották a határnapot, nyilván abban a reményben, hogy a felek időközben magánaton valahogy kiegyezkednek, mert a tőzsde — úgy látszik — húzódott attól, hogy e dologban határozott, mintegy döntvénytörvényszerű vétőt mondjon. De hát nem maradt más hátra.

Ami az ügy meritumát illeti, még friss emlékezetben lehet olvasóink előtt — ismételve foglalkoztunk vele — a tavalyi szeptember utolsó felmondási napja, amikor kihirdették a tőzsdén, hogy még közel negyedmillió métermáza buza nincs lebonyolítva. Akkoriban ez határtalan meglepetést és konfuziót keltett és a szeptemberi buza ára minden átmenet nélkül körülbelül egy fél forinttal felszökött. Nem akarjuk ezeket az eseményeket újbel körvonalozni, elég az hozzá, hogy a contemine a legnagyobb erőmegfeszítéssel vagy 100.000 métermázsat szállított, körülbelül ugyanannyit pedig stornóztak a vevővel 9⁵/₈ forinton. Fennmaradt azonban még mintegy 20.000 métermáza, amelyet szintén bemutattak ugyan, de e tételket kétszer is visszautasította az expertise. Ezáltal a végleges rendezés október 1-ig elbuzódott, másnap pedig vasárnap volt, míg végre október 3-án a vevő kijelentette, hogy 6 már nem vár egy perczig sem, hanem megveszi szokvány-szabta jogai értelmében az effektív buzát a szállítók terhére és ha nem kaphat szokvány minőségű buzát, hát vesz akár 80 kilós legfinomabb árut, 6 bizony nem ragaszkodik sem a 76 kilogrammos súlyhoz, sem a négyszázalék keverékhez, elfogad 6 jobb buzát is.

Megjegyezzük, hogy október 3-ig már nagyot fordult a konjunktúra, e napon 8 forint 80 krajczáron állt a papirbuzá; 9 forint 70 krajczáros, 3 hónapos árcban pedig 81 kilós tisztai buza kelt el, végül mintegy 9 forintos készpénz áron szállításra képes 76 kilogrammos buza.

Már most, hogy mit vett tényleg és mit nem vett az átvevő, azt ne bolygassuk, annyit mondunk, hogy 9 forint 85 krajczáros készpénzárut számított fel a szállítóknak, amiről ezek azonban nem vettek tudomást és így perre került.

Ugy volt feltéve ennélfogva a kérdés, hogy joga volt-e az átvevőnek oly napon, amikor a tőzsdén volt vagy 30.000 métermázsnányi forgalom, amelynek tulajdonzó része könnyebb minőségű buzából állott, oly napon tehát a legfinomabb buzának, a legnagyobb napi árcban való megfetele által magát a készáru piaczon fedezni és hogy van-e joga hasonló esetekben az átvevőknek hasonlóképen eljárni.

A tőzsdébiróság erre nem adott egészen precíz feleletet. Nem ítélte meg sem az átvevő által kívánt 9 forint 85 krajczáros árat, sem a szállítók által kínált jóval alacsonyabb napi átlag-árt, hanem transigens módon 9 forint 75 krajczárban állapította meg a stornokurzust, állítólag azért, mert amugy is ez árfolyam alapján kompenzáta a vevő a kötések nagyobb részét, améhez tulajdonképen senkinek köze nincs.

A tőzsdetagok e salomonii ítéletet vegyes érzelmeikkel fogadták. Azt hangoztatták, hogy a bíróságnak határozottan ki kellett volna mondania, hogy vagy szabad az átvevőnek a szállító terhére akármily buzát, akármily árcban venni, vagy nem, és ez esetben állapították volna meg a napi átlag-árt. Tertium non datur!

A mai üzlet irányzata megint lanyha volt. Elkelt vagy 15.000 métermáza buza 5 krajczárral alacsonyabb árcban, a többi czikkben alig volt forgalom.

A határidőpiaczon szintén kedvelen volt a hangulat, egyenlegként azonban csak 3 krajczárt resztettek a buza határidők árai, míg rozs 8 krajczárral olcsóbbodott.

A külföldi piacokon csökkenéssel emelkedtek az árai.

Előfordult készáru-eladások.

Buza, Tiszavidéki: 100 mm. 79 k. 10.42-5 frton, 200 mm. 78-6 k. 10.40 frton, 100 mm. 77 k. 10.25 frton, 100 mm. 77-3 k. 10.07-5 frton, sárga, mind három hónapra.

Pestvidéki: 800 mm. 77-1 k. 10.10 forinton, 800 mm. 76 k. 10.05 frton, mind három hónapra.

Felsőtisza: 100 mm. 79-5 k. 10.40 frton, 100 mm. 78 k. 10.15 forinton sárga, mind három hónapra.

Bácskai: 200 mm. 73-6 k. 10.05 frton, három hónapra.

Felvidéki: 100 mm. 79 k. 9.90 frton, sárga, három hónapra.

Raktári: 500 mm. 76-5 k. 10-07-5 frton, 1000 mm. 76-5 k. 10 forinton, mind három hónapra.

Zentai: 2200 mm. 75-2 k. 10.22-5 forinton, 1400 mm. 74-4 k. 10.22-5 forinton, mind három hónapra.

Rozs. 200 mm. pestvidéki Budapest 8.— forinton, 3 hónapra.

Zab: 100 mm. Budapest 6.— forinton, 100 mm. Budapest 5.85 forinton, 150 mm. Budapest 5.80 forinton, készpénzben.

Tengeri. 200 mm. Kőbánya 4.70 forinton, 100 mm. Versecz 4.— forinton, 200 mm. Gyoma 4.20 frton, készpénzben.

Árpa. 100 mm. takarmány Kőbánya 6.40 forinton készpénzben.

Hivatalos készárjegyzések.

Áru	Mérték	100 kgr. készpénz-ára		100 kgr. készpénz-ára	
		frtól	frtíg	frtól	frtíg
Buza	6 tiszavid.	74	—	75	9.90 10.05
		76	10.10 10.20	77	10.20 10.25
		78	10.25 10.35	79	10.35 10.45
		80	10.45 10.55	81	—
" pestvidéki	74	74	—	75	9.85 10.—
		76	10.05 10.10	77	10.15 10.20
		78	10.25 10.35	79	10.40 10.45
		80	10.45 10.50	81	—
" fehérm.	74	74	—	75	9.90 10.05
		76	10.10 10.20	77	10.25 10.30
		78	10.35 10.40	79	10.45 10.50
		80	10.55 10.60	81	—
Rozs	elsőrendű	70-72	8.10 8.15		
		másodr.	8.—	8.05	
Árpa	takarm.	60-62	6.10 6.40		
		szeszfőz.	62-64	6.70 7.50	
Zab	uj	39-41	5.70 6.05		
Tengeri	bánsági	—	5.55 5.60		
		másnemű	—	5.50 5.55	
Repcze	káposzta	—	—		
		másnemű	—	—	

Hivatalos határidőjegyzések.

Áru	Határidő	Déli tőzsde zárata		Leszámlolt árfolyamok
		január 16-án	január 14-én	
buza	márczius	9.45	9.46	9.47
	április	9.32	9.33	9.34
	október	—	—	—
rozs	márczius	7.95	7.96	7.97
	április	—	—	—
	október	—	—	—
tengeri május	május	4.86	4.87	4.88
	november	—	—	—
	október	—	—	—
zab	márczius	5.76	5.78	5.77
	október	—	—	—
	november	—	—	—
repcze	augusztus	12.15	12.25	12.15
	—	—	—	—

Előfordult határidőkötések.

Délelőtt. Buza márczius 9.50—53—9.44 forinton, április 9.38—9.32 forinton. — **Rozs** márczius 8.00—02—7.94 forinton. — **Tengeri** május 4.88—86—4.87 forinton. Zab márczius — forinton.

Délután. Buza márczius 9.45—9.48 forinton, április 9.32—9.35 forinton, október 8.40 forinton. — **Rozs** márczius 7.94—7.95 forinton. — **Tengeri** május 4.87—4.88. — **Zab** márczius 5.76—5.77 frton. — **Repcze** augusztusra — frton

Raktárállomány:

Közraktár: Buza 159300 mm. Rozs 10900 mm. Árpa 60700 mm. Zab 38000 mm. Tengeri 5900 mm. Liszt 10300 mm.
Raktárház: Buza 69378 mm. Rozs 5176 mm. Árpa 303 mm. Zab 4324 mm. Tengeri — mm. Liszt 2291 mm.
Silos: Buza 27800 mm.

Gabonaforgalom:

1899. január 15.

	érkezett	elszállított
	méter mázsa	méter mázsa
buzából . . .	10216	308
rozsából . . .	348	—
árpából . . .	3976	155
zabból . . .	1029	102
tengeriből . . .	2035	101

Kikészítési forgalom.

Előjegyzett buza	199 mm.
" rozs	— mm.
" árpa	— mm.
" liszt	4085 mm.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, január 16.

A mai tőzsdén nemzetközi papirok közül a Déli vasut és Államvasuti részvények szilárdak voltak, míg a Hitelrészvények gyenge irányzatot követtek. A helyi piaczon a Rimamurányi és Adria részvények folytatták az áremelkedést és ezekben a részvényekben élénk üzlet fejlődött.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 392—392.25, Jelzálogbank 249, Leszámlító bank 262—262.25, Osztrák hitelrészvény 361.10—361.425, Osztrák-magyar államvasut 362.60—363.80, Közúti vaspálya 379.75—380.50, Rimamurányi 303.50—307.75, Déli vasut 61—62.50, Adria 236.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Koronajáradék 90.08, Salgótarjáni 625—626, Közúti vaspálya 386—376, Magyar jelzálogbank 249—248.25, Rimamurányi 308.60—306.50, Osztrák hitelrészvény 361.00—361.20, Déli vasut 62—62.70, Osztrák-magyar államvasut 364.10—363.40, Regale 100 80, Danubius 90, Magyar villamosági 142.—, Adria 236—240.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 1.50—2 forint, 8 napra 4—5 frt, január utóljára 6—7 forint.

Délután 1 óra 30 perczkor zárulnak:

	január 16.	január 14.
Magyar aranyjáradék	119.75	120.25
Magyar koronajáradék	97.85	97.85
Magyar hitelrészvény	391.50	391.50
Magyar ipar és keresk. bank	101.50	101.50
Magyar jelzálogbank	248.50	249.25
Magyar leszámlító bank	262.25	262.25
Rimamurányi vasúti	307.50	302.25
Osztrák hitelrészvény	361.20	361.40
Déli vasut	62.50	60.25
Osztr.-magyar államvasut	363.40	362.25
Közúti vaspálya	379.—	380.50
Villamos vasut	226.—	226.—

Délután 4 órakor zárulnak:

	január 16.	január 14.
Osztrák hitelrészvény	360.15	361.10
Magyar hitelrészvény	391.25	391.50
Osztr.-magyar államvasut	362.40	362.10
Leszámlító bank	262.—	262.25
Rimamurányi vasúti	306.25	303.50
Közúti vaspálya	379 —	380.25
Villamos vasut	226.25	226.—

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, január 16. Szilvában nem volt üzlet. Az árai nem változtak.

Hivatalos jegyzések.

Faj	Mérték	Ar 100 kilo-grammonként	
		Pénz	Ára
Buzafészék ingyen hordó	Budapesti vidéki	55.—	55.50
	magyar ia légonaszárított vidéki városi légonaszárított, 4 darabos	46.—	46.50
Szalonna	füstölt	48.—	48.50
	füstölt	53.—	54.—
Szilva	bosznyai, 1897. évi usanco-minőség	—	—
	120 darabos	8.—	8.25
	100	9.50	9.75
	85	13.—	13.50
Zsákkal együtt göngyalyuzia súly helyett	szorbial, usanco-minőség	7.—	7.25
	100 darabos	8.75	9.—
	85	12.75	13.—
	—	—	—
Szilva Határidőre	bosznyai, usanco-min.	—	—
	120 darabos	—	—
	100	—	—
	85	—	—
500grammonként	szorbial, usanco-min.	—	—
	100 darabos	—	—
	85	—	—
	—	—	—
Szilvaiz Kész áru	szlovéniai 1897.	13.50	14.—
	szorbial 1897.	11.50	12.—
Szilvaiz Határidőre	szlovéniai	—	—
	szorbial	—	—
Meremag	lucerna magyar, 1893	46.—	56.—
	vörös aprószemű 1892	41.—	44.—
	vörös közepesemű 1893	45.—	49.—
	vörös nagyemű 1893	50.—	52.—

SZÍNHÁZAK.

Budapest, 1899. kedd, január 17-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Évi bérlet 12. Havi bérlet 12.

Az arany ember.

Eredeti dráma 5 felvonásban, előjátékkal, 7 képből. Írta: József M.

Személyek:

Tímár Mihály
Trikalcs Endrým
Tímea
Török
Noémi
Krisztina
Brazovics
Zsófi
Anikó
Katalin

Kezdete 7 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Diákkisasszonyok.

Operette 3 felvonásban. Képtelen
Írta: Gaudin és Cottens. Fordította: Mikai Emil. Zenejét szer-
ezte Louis Varney.

Személyek:

Eleonóra
Margarete
Hansy
Pauspilas
Griffard
Antoinette
Baro Gossu
Pétron
Van Houten
Lorien
Georges

Kezdete 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

617. szám. 618. szám.

Családi örökök.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta:
Maurice Hennequin. Fordította:
Guth Sándor.

Személyek:

Tübbeltiere
Thibautiere-né
Anette
De Tulliac Adrien
De Tulliac báró
De Courmont gróf
Angela
Theodora

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A Gyurkovics-lányok.

Hétkép 4 szíatszamban. Írta:
Börzsegy Ferencz.

Személyek:

Öz. Gyurkovicsné
Katalin
Mári
Élla
Mica
Torka
Liza
Klári
Radányi báró
tánc. a győztes
Horkay Feri
Kemény Toni
Jankó

Kezdete fél 8 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Évi bérlet 11. Havi bérlet 11.

Harmadszor:

Roland mester.

Opera 3 felvonásban. A harmadik felvonásban egy változat-sal.
Zenejét és szövegét írta: gróf
Zsuzs Jenő.

Személyek:

Roland mester
Yvette
Pachleués
Larlesol
Beauvieux
Damoiseau
A. ezredes igazg.
Nimon J.
Irma 1 táncosnő
Colette

Kezdete 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Zárva.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

A sárka csikó.

Eredeti énekes népszínmű 3 felv.
Írta: Csopoghy F.

Kezdete 7 órakor.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigaszínház	Képszínház	Magyar Színház	Vár Színház
Szerda	Pry Pál	She	A végrehajtó	Szegény emberek	A Gyurkovics-lányok	—
Csütörtök	Nóra	Bolygó hollandi	A tekenősbéka	Bibliás asszony	A Gyurkovics-lányok	Gabi-villa
Péntek	Királyi házasság	—	Családi örökök	Midász király	A Gyurkovics-lányok	Traviata
Szombat	Királyi házasság	Walkür	Godard és Bodard	Midász király	A Gyurkovics-lányok	Francillon
Vasárnap d. u.	Könyvtelen házasság	—	Családi örökök	A falu rossza	A bolond	—
Este	Misanthrop	Bohémek	Godard és Bodard	Midász király	A Gyurkovics-lányok	—

Bálbizottságok és bálrendezők figyelmébe!

Estélyi- és béli meghívók.
Éstekendek (menük).
Mérésékelt árak!

Táncrendek
Programmok

Legelőcsább, modern kivitelben.
Minták világra postosan küldetnek.

KANITZ C. és FIAI, Budapest, Dorottya-utca 12.

Born György

világhírű regényei

leszállított áron.

II-ik Izabella, Spanyolhon elűzött királynője, vagy a madridi udvar titkai. Történeti leírás 13 kötetben.

10 frt 40 helyett most csak 5 frt.

Egy világváros titkai, vagy vétkes és vezeklő nő. Regény 10 kötetben.

8 frt helyett, most csak 4 frt.

Megrendelhető:

az „Országos Hirlap“ kiadóhivatalában
Budapest, József-körút 65.

Finom női fehérneműket és menyasszonyi kelengyéket

jutányos áron, legnagyobb választékban ajánl

Kanitz Ferencz és Tsa

szepességi vászonraktára

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 11.

„Rejtelmes Világ“

a modern spiritizmus eme kiváló orgánuma gazdára cserélt. Ujévi száma, mely két igen színes borítékban szenzációs tartalommal magasan kiemelkedik hasonló termékek közül, már Müller A. budapesti könyvkereskedő kiadásában jelent meg. Az új kiadó sem fáradságot, sem költséget nem kímél, hogy a lap, mely ezentúl ismét **hétenként** fog megjelenni, már külső csínja révén is imponáljon.

A szellemi vezetés kitérő kezében vans a lap hasábjain a **spiritista-gárda legkiválóbb legtekintélyesebb íróit foglalkoztatják.**

Előfizetési árak:
Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1.50 kr.

Mutatószám ingyen kapható.

„Rejtelmes Világ“
kiadóhivatalában
Budapest, VIII. ker., Üllői-ut 12. sz.

FOGAK

3 főtől kezdve, legjobb gyökereket el kellene távolítani, szájgyógyászati és orvosi felügyelettel. Fogászati és fogorvosok munkái. Fogorvosok munkái. Fogorvosok munkái.

Fogorvos dr. NEUFELD,
Budapest, Kossuth Lajos-u. 4. Dreher-palota.
Vasár- és ünnepszempokon délután 4-ig.

Hirdetmény.

Alulírott egyesület ezennel tudtára adja a nagy-
érdemű közönségnek, hogy sorsjátékának II-ik
huzása **ma**

kedden, 1899. január 17-én
este 6 órakor fog

az újvárosház üléstermében
megtartatni,
melyhez a t. közönség tisztelettel meghívatik.

Kiváló tisztelettel

a Budapesti Újságírók Egyesülete.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Kiadóhivatal:

Előrefizetendők készpénzben, levélbélyegekből vagy postautalványon.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Ha a hirdető címét is kéri a hirdetésben, vagy a választ postarestante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czélszerű az apró hirdetést postautalványon beküldeni s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

LEVELEZÉS.

Commerce. Azon hájos és nagyon kedves barna Commerce-hölgyet, kinek vasárnap este a Commerce-kávéházban a lapokra hívtam fel a figyelmét, esdve kérem, tudassa velem „Fekete” jellege alatt, vajjon a legkomolyabb szándéka ismeretség lehetősége s hol és mikor? 7392-1

Józsa. Maga his hamis, nem is hiszi, hogy mit jó tette, hogy elengedett nem. Majdnem elkéstem. Hogy van? Egész boldogan gondolok arra a kellemesen eltöltött pár órára. Holnap (kedden) okvetlen odajövök. Addig is milliószor csókolja az a valaki. 7394-1

Kedves hölgygyel óhajtának a jégén szörközni. Korcsolyázni nem tudok előnyben részesítenek, mert én a legrovidebb idő alatt meglanitom. Szíves ajánlatot „Jégkirálynő” jellegre kérek a lap kiadóhivatalába. 7410-1

Bertuskám. Alig várom már a perczet, hogy találhassalak. Remélem, most már melőbb jönni fogsz. Gyere, edesem, biztosan. Én hála Istennek ma már jól vagyok, de igen rosszul nézek ki. Anyai mondanivalóm van! Igy, mielőtt jössz. A viszonzhatóság csókol szerető M. 7388-1

Szökém. Ma írtam neked és remélem, hogy soraimat már meg is kaptad. Utolsó soraimban igen hangzottam, hogy nincs kedved sehová menni. Hogy van ez? Hiszen te ezelőtt boldog voltál, ha mehetett valahova s ennyire változtál? Na, majd megjön a kedved megint és addig csókol szerető Barnád. 7390-1

Fagybalzsam! Tyukszem tapaszt! E két szer hiányzik még ahhoz, hogy az emberiség a legnagyobb szenvedéstől megmenekedjék. Én feltaláltam azok biztos készítményét. Csak hogy nincs hozzá megfelelő tökélem, hogy kibaszalhasam találmányomat a két szer nagyban gyártása által. Keresek tehát olyan egyént, kinek legalább 5-6000 forintja van, s ki hajlandó lenne társulni velem a két szer forgalomba hozatalára. Próbá készítményeket szívesen bemutatok és kísérletet is teszek velük bárkinek. A ki tehát pénzt jól akarja kamatoztatni, az forduljon levelel a kiadóhivatalhoz, hol én azokat „Krosus” jellege alatt átveszem. 7388-1

Miczi! Meg fogja bánni, azt a magaviseletét amelyet velem szemben folytatott. Becsületesságra mondhatom, hogy meg fogja sajnálni. Ön nem méltó arra, hogy én beszéljek önnel. — Birtka csak hallanám, kéri magában — miért. Nem habozom megmondani. Illőnek találja, hogy az ön társaságában — mással szörközök. Én nem találom ezt illőnek a köztünk fenforgó esetben. Férfisságommal ez inkompatibilis. Bármennyire sajnálom is, de ezért véget kell szakítanom. Legyen boldog a „feketejével” Isten önnel. A volt „ő” 7388-1

HÁZASSÁG.

Önálló gyógyszerész, ismeretség hiányában, ez uton szeretne megismerkedni egy csinos, házasságra nevelt fiatal katolikus leánnyal. Házasság czéjéből. Megfelelő hozományra reflektál. Leveleket „Siker” jellege alatt továbbítja a kiadóhivatal. 7390-2

ALLÁST KERES.

Házvezetőnő állást keres helyben vagy vidéken jó családból való izraelita árvalány, ki 8 évig mint anyahelyettes egy házban volt alkalmazva. Minden tekintetben megbízható, külön bizonyítványokkal rendelkezik a gyermekeket nagyon szereti. Gazdaságban, baromfienyésztésben jártas. Czim a kiadóhivatalban. 7260-3

Gazdasszonyi állást keres egy intelligens özvegy nő, ki a házvezetésben és varrásban jártas és a gyermekeket igen szereti. Szerény igényű. Czime a kiadóhivatalban. 7262-3

Kauczióképes leány elszámolásra keres csemege- vagy fűszerüzletet. Esetleg alkalmazást bármily tisztességes üzlethez mint felíró- vagy elszámoló. Szíves megkereséseket kér „Kauczióképes” jellege alatt a kiadóhivatalba. 7148-3

Heti- vagy időszakos laphoz szerkesztőtől, vagy munkatársul ajánlkozik kiűnő szakember. Esetleg azok expedícióját is elvállalja. Ajánlatok a kiadóba „Heti lap” czimen kértnek. 6792-3

ALLÁST KAPHAT.

Zalálmányomat betegség folytán nem értékesíthetvén, ingyen adom oly gazdag embernek, ki a százezrekre mehető haszon egyrészt nekem adná. Leveleket „Nagyszerencse” czimzettel e lap kiadóhivatala továbbítja. 2561-4

Levelezőnőt, tanítónőt teljes ellátással havi tizenöt forintért keresek. Leveleket „Szépírásos” czim alatt e lap kiadóhivatala továbbítja. 2563-4

Kihordó óvadékkal felvétetik. Czim a kiadóhivatalban. 7342-4

Vagyoni szereshető a „Kereskedelmi Végyszertár” czimű mű birtokában, melynek utmutatásai alapján tőkebefektetés és előképzettség nélkül bárki 2-3000 forintot, sőt többet is kereshet évente. A művet mai naptól — míg a csekély készlet tart — leszállított áron 1 frt 20 krért ajánlja küldi meg a „Kereskedelmi Végyszertár” könyvkiadóvállalata Ujpest, István-ut 2. sz. 2541-4

OKTATÁS.

Intelligens hölgy tanít szintén intelligens hölgyet zongorázni a francia nyelv oktatás ellenében. Czim a kiadóban. 2376-5

BIRTOK-ELADÁS.

Nyírségben eladó 290 és 361 holdas jöminőségű földbirtok. Szőlőtelepítésre kiválóan alkalmas. Megkeresések „Nyírség” czim alatt a kiadóhivatalba kértnek. 7091-6

Álföldi birtokomat szeretném elcserélni egy budapesti házáért, melyhez egy pár ezer frt készpénzt is adok. Ajánlatot a kiadóhivatalba kérek „Birtokos” jellege alatt. 7226-6

HÁZ- ÉS TELEK-ELDÁS.

Ujpesten, a község legszebb helyén két sarok és egy közép telek eladó, igen olcsó árért. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Olcsó telek” jellege alatt. 7208-7

Egy új ház a VI. kerületben, magasan épült, szabad kézből családi viszonyok miatt azonnal eladó. Czim a kiadóhivatalban. 7002-7

ELADÁS.

Krisztina-körút legszebb pontján kétemeletes adómentes bérház, családi körülmények miatt, eladó. 5100 forint jövedelem, vételhez 35.000 frt szükséges. Czim a kiadóhivatalban. 2577-8

Fodrász üzlet a főváros legélénkebb helyén, melynek igen jó jövedelme van, szabadkézből eladó. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Fodrász” jellege alatt. 7116-8

VÉTEL.

Jókarban levő elegáns függőlámpa kerestetik megvételre. Levelek a kiadóhivatalba kértnek „Függőlámpa” jellege alatt. 7388-9

KIADÓ SZOBÁK.

Az Üllői-uton egy kis tiszta különbejáratu igen csinos szoba olcsón kiadó. Gzim a kiadóhivatalban. 6828-10

A Kerepesi-uton egy kényelmes 2-ablakos utcái szoba kiadó, teljes ellátással együtt havi 45 forintért. Czim a kiadóhivatalban. 6144-10

KIADÓ LAKASOK.

A Népszínház közelében egy szép földszinti lakás, mely áll 3 utcaí, 1 udvari, előszoba, konyha és fürdőszobából, olcsón kiadó. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal továbbítja „Uri lakás” jellege alatt. 7210-13

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pemecetfü-czukorkát. 1537-18

Urasági lakás kerestetik a körutak valamelyikén, mely 5-6 szobából és hozzá tartozó mellék-helyiségekből és lehetőleg 2 előszobából álljon. A lakás az I. emeleten legyen. Részletes ajánlatok a kiadóba kértnek „Földbirtokos” czimen. 2671-18

Élveszett a Bajnok-utcából a Vigszínházig vasárnap délután 2-3 közt egy női gyűrű piros kövel. Ismertető jele „Emlék Valitól” czimű felírás, mely a gyűrű belsejébe van vésvé. Becsületes megtaláló kértik az illó jutalék ellenében azt a kiadóhivatalban meg tudható czimen átadni. 7386-18

Zoologiai Lapok, állattani és vadászati képes kiadóhivatala Budapest, Rottenbiller-utca 30. 7087-18

ÉN Csillag Anna

az én 185 cm. óriási hosszú Loreley-hajammal, amelyet én az általam feltalált kenőcs 14 havi használata folytán nyertem s a mely a leghirnevesebb orvosi szaktekintélyek által, mint az egyedüli eszköz van elismerve a haj ki nem hullása, a haj megnövésének előmozdítása és a hajhagymák megerősödésére; ez az uraknál teljes és erős szakállnövést eszközöl s már rövid használat után ugy a hajnak, mint a szakállnak természetes fényt és teljességet kölcsönöz és megóvja ezeket a korai szürkületől a legmagasabb korig.

Egy tégey ára 1., 2., 3., 5. frt. Postai szétküldés naponta a világ minden részébe a pénz előleges beküldése, vagy utánvét mellett a gyári raktárból

Csillag Anna

Bécs, I., Seilergasse 7. sz.